

Elias Janhunen & Anu Silvasti

YHTEISKEHITTÄMINEN PÄIVÄTOIMINNASSA

Villa Vestan tieto- ja ideakansio

Opinnäytetyö
CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Sosionomi (AMK)
Marraskuu 2021

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Centria-ammattikorkeakoulu	Aika Marraskuu 2021	Tekijä/tekijät Elias Janhunen & Anu Silvasti
Koulutus Sosionomi (AMK)		☒ AMK ☐ YAMK
Työn nimi YHTEISKEHITTÄMINEN PÄIVÄTOIMINNASSA. Villa Vestan Tieto- ja ideakansio		
Työn ohjaaja Tarja Mäkitalo		Sivumäärä 38 + 4
Työelämäohjaaja Sari Nikula		
<p>Projektimuotoisen opinnäytetyömme tilaajana toimi Ykköskodit Provesta Oy:n Villa Vestan mielenterveyskuntoutujien päivätoimintayksikkö Kempeleessä. Opinnäytetyö toteutettiin yhteistyössä työntilaajan, henkilökunnan ja Villa Vestan kuntoutujien kanssa. Opinnäytetyön tietoperustana käytimme lähdekirjallisuutta mielenterveyskuntoutujan päivätoiminnasta, raportteja, julkaisuja sekä sosiaalihoitolaakia.</p> <p>Opinnäytetyömme tavoitteena oli kehittää sekä selkeyttää päivätoiminnan perehdyttämisprosessia eli jäsentää kuntoutujille päivätoiminnan eri toimintoja ja tehtäviä sekä mahdollistaa tehtävän valinta itsenäisesti ja selkeyttää päivätoiminnan arjen kulkua. Opinnäytetyömme päätehtävinä olivat interventiot eli mielenterveyskuntoutujille suunniteltu ja ohjattu toiminta, osallisuuden tukeminen ja materiaalin kerääminen. Tavoitteiden ja yhteiskehittämisen avulla toteutimme Villa Vestan kuntoutujien sekä henkilökunnan kanssa Tieto- ja ideakansio: Villa Vestan Päivän sekä strukturoidun viikko-ohjelmataulun. Selkeän Tieto- ja ideakansion avulla henkilökunta ja kuntoutujat saivat kokonaisvaltaisen kuvan päivätoiminnasta ja sen tarjoamista mahdollisuuksista erilaisiin toimintoihin ja tehtäviin. Strukturoitu viikko-ohjelma rytmitti ja selkeytti päivätoiminnan arjen kulkua.</p> <p>Opinnäytetyön tavoitteisiin pääsyä arvioimme saamamme suullisen palautteen, havainnoinnin sekä Onnistumisen mittarit -kyselyiden avulla. Vastausten perusteella kuntoutujien oma-toiminen Tieto- ja ideakansion käyttö oli varsin vähäistä ensimmäisten kolmen viikon aikana. Kuntoutujista moni totesi, että kansioista saa hyvin ideoita itsenäiseen tekemiseen ja uusiin toimintoihin. Kuntoutujien näkemys osallisuudesta projektiin oli toteutunut. Henkilökunta oli käyttänyt sekä paperista, että sähköistä Tieto- ja ideakansiota. Kansiota oli käytetty jo uuden kuntoutujan perehdyttämisessäkin. Henkilökunnan näkemykset kuntoutujien osallisuudesta ylittivät heidän odotuksensa, sillä kuntoutujat olivat odotettua enemmän osallisena yhteisessä projektityöskentelyssämme. Vastausten perusteella nousi esille, että Tieto- ja ideakansio: Villa Vestan Päivä oli tarpeellinen työkalu tukemaan päivätoiminnan arkea.</p>		

Asiasanat mielenterveyskuntoutuja, osallisuus, päivätoiminta, yhteiskehittäminen
--

ABSTRACT

Centria University of Applied Sciences	Date November 2021	Author Elias Janhunen & Anu Silvasti
Degree programme Bachelor of Social Sciences, Social Services		
Name of thesis CO-DEVELOPING DAYTIME ACTIVIES. Villa Vesta Information and Idea folder.		
Centria supervisor Tarja Mäkitalo	Pages 38 + 4	
Instructor representing commissioning institution or company Sari Nikula		
<p>Our project-based thesis was commissioned by Villa Vesta operated by Ykköskodit Provesta Oy, which is daytime activity unit for mental health rehabilitee in Kempele. The thesis was carried out in cooperation with the commissioner, staff and Villa Vesta's rehabilitators. As the basis for the thesis, the authors used source literature on the daytime activities of a mental health rehabilitator, reports, publications and the Social Welfare Act.</p> <p>The aim of this thesis was to develop and clarify the process of familiarisation with daytime activities, i.e. to structure the different functions and tasks of daytime activities for rehabilitators, to enable choosing daytime activity tasks independetly and to clarify the course of daytime activities. The main purpose of this thesis were interventions, i.e. activities designed and supervised by mental health rehabilitators, and also support for inclusion and collection of material. With the help of the thesis goals and co-development, an Information and Ideas Folder was created for Villa Vesta's rehabilitators and staff: the folder is called Villa Vesta Day and includes structured weekly program. With a clear information and ideas folder, staff and rehabilitators got a holistic view of day activities and the opportunities it offers for various activities and tasks. The structured weekly programme set the rhythm for and clarified the course of daytime activities.</p> <p>The thesis goals were assessed with the help of oral feedback, observation and success indicators surveys. Based on the answers, the self-service use of the Information and Ideas folder by rehabilitators was relatively low during the first three weeks. Several of the rehabilitators noted that the folder offers ideas for independent work and new activities. The rehabilitators vision of involvement in the project had been realised. The staff had used both the paper and the electronic Information and Ideas folder. The folder has already been used to familiarise a new rehabilitator. The staff's expectations of the rehabilitators' involvement had exceeded staff expectations, as the rehabilitators were more involved in the joint project work than expected. Based on the answers, it was pointed out that the Information and Ideas Folder: Villa Vesta's Day was necessary to support the daytime activities.</p>		
Key words co-development, daytime activity, inclusion, mental health rehabilitator		

KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELY

Interventio eli pajatoiminta

Interventioilla eli pajatoiminnalla tarkoitamme tässä opinnäytetyössä ryhmän suunniteltua ja ohjattua toimintaa.

Kuntoutuja

Kuntoutujalla tarkoitamme tässä opinnäytetyössä Villa Vestan päivätoiminnan mielenterveyskuntoutujia.

Osallisuus

Osallisuudella tarkoitamme tässä opinnäytetyössä tunnetta, joka syntyy, kun ihminen on osallisena päivätoiminnassa. Osallisuus ilmenee vaikuttamisen mahdollisuutena, tasavertaisuutena ja arvostuksena.

Päivätoiminta

Päivätoiminnalla tarkoitamme tässä opinnäytetyössä arkisin kuntoutujille järjestettävää monipuolista toimintaa.

Struktuuri

Strukturilla tarkoitamme tässä opinnäytetyössä arjen rakenteen jäsentämistä päivätoiminnassa.

**TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELY
SISÄLLYS**

1 JOHDANTO	1
2 MIELENTERVEYSKUNTOUTUJAN PÄIVÄTOIMINTA	3
2.1 Päivätoiminta osana sosiaalista kuntoutusta.....	3
2.2 Ohjaajan rooli Villa Vestan päivätoiminnassa	4
2.3 Kuntoutujan mielenterveys	5
2.4 Pehdytys ja struktuuri päivätoiminnassa	6
3 OPINNÄYTETYÖN TAUSTA JA TAVOITTEET	8
3.1 Toimintaympäristön kuvaus	8
3.2 Organisaatiomuutos – Ykköskodit	9
4 OPINNÄYTETYÖN TYÖMENETELMIÄ	10
4.1 Osallisuus ja yhteiskehittäminen osana yhteiskehittämisprojektia	10
4.2 Havainnointi aineistonkeruumenetelmänä	12
4.3 PDCA-sykli kehittämismenetelmänä projektissa	12
5 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS JA PÄÄTEHTÄVÄT.....	14
5.1 Ensimmäinen interventio, yhteiskehittämisen käynnistäminen	19
5.2 Toinen interventio, kansion ideointi ja yhteistoiminta.....	20
5.3 Kolmas interventio, yhteiskehittämisen toteutus	23
5.4 Neljäs interventio, tuotosten valmistuminen sekä arviointi	24
5.5 Yhteiskehittämisen päättäminen	25
6 YHTEISKEHITTÄMISPROJEKTIN ARVIOINTI.....	28
6.1 Projektisuunnitelman arviointi.....	28
6.2 Päätehtävien ja tavoitteiden arviointi.....	29
6.3 Onnistumisen mittareiden tulokset	30
7 POHDINTA	33
LÄHTEET	37
LIITTEET	
KUVIOT	
KUVIO 1. PDCA-sykli.....	14
KUVIO 2. Yhteiskehittämisprojektin päätehtävät	15
KUVIO 3. Yhteiskehittämisprojektin eteneminen	16
KUVIO 4. Opinnäytetyössä toteutettujen interventioiden eteneminen	18
KUVAT	
KUVA 1. Villa Vestassa tehtyjä käsitöitä.....	26
KUVA 2. Kuntoutujan tekemiä töitä.....	26
KUVA 3. Kuntoutujien tekemä strukturoitu viikko-ohjelma	27

1 JOHDANTO

Opinnäytetyömme tilaajana on Ykköskoti Provesta Oy:n päivätoiminta yksikkö Villa Vesta. Villa Vestan päivätoiminta on arkisin järjestettävää sosiaalista kuntoutusta yli 18-vuotiaille mielenterveyskuntoutujille Kempeleessä. Villa Vesta aloitti toimintansa vuonna 2012 ja toimii Ykköskoti Provesta Oy:n alaisuudessa.

Sosiaalihuoltolaissa (30.12.1301/2014, § 17) sanotaan, että päivätoiminta on yksi sosiaalisen kuntoutuksen toteutusmuoto, joka lisää kuntoutujan sosiaalista toimintakykyä sekä osallisuuden kokemusta. Myös Villa Vestan vastaava ohjaaja (Nikula 2021) kertoo, että Villa Vestan päivätoiminnan tavoitteena on mahdollistaa kuntoutujien osallisuus sekä tarjota heille aktiivinen arki.

Opinnäytetyömme tavoitteena on kehittää ja selkeyttää päivätoiminnan perehdyttämisprosessia sekä arjen kulkua. Jotta arjen rytmitys sekä itsenäisten valintojen tekeminen päivätoiminnassa selkeytyisi, saimme projektimme kautta mahdollisuuden olla osana kehittämässä toimintaa Villa Vestassa. Päivätoiminnan arjen toiminnot ovat Villa Vestassa kuvattuna, mutta itsenäisten valintojen ja vaihtoehtojen kuvaaminen tarjoaa haasteen projektillemme. Villa Vestan kuntoutujat, uudet kuntoutujat ja työntekijät, opiskelijat sekä omaiset hyötyvät selkeästä päivätoiminnan kuvauksesta – mitä kaikkea Villa Vestan arki voikaan sisältää. Päivätoiminnan selkeyttäminen mahdollistaa sujuvan perehdyttämisen arkeen ja arjen sisällyttämiin toimintoihin uudelle ihmiselle. Selkeyttämällä Villa Vestan arjen toimintoja tuemme myös kuntoutujan oma-aloitteisuutta, osallisuutta sekä itsenäistä valinnan mahdollisuutta.

Projektimme sisältää neljä interventiota, joissa kuntoutujien sekä henkilökunnan osallisuus mahdollistaa yhteiskehittämisen. Yhteiskehittämällä projektimme tuotoksista muotoutuu juuri asiakkaiden tarpeita vastaavat tuotteet. Yhteiskehittäminen tarjoaa mahdollisuuden jatkuvalla kehittämiselle, jota Villa Vestassa voidaan jatkaa kuntoutujien ja henkilökunnan toimesta projektimme jälkeenkkin.

Opinnäytetyön tavoitteisiin pääsyä arvioimme saamamme suullisen palautteen, havainnoinnin sekä Onnistumisen mittarit -kyselyiden avulla. Opinnäytetyön lopussa refleктоimme ja arvioimme projektimme onnistumista kokonaisuudessaan. Lisäksi pohdimme omaa ammatillista kasvuamme opinnäytetyöprojektin aikana, yhteistyön onnistumista – sen tuomia haasteita sekä yhteistyön tarjoamia mahdollisuuksia. Tuomme esille myös ajatuksia jatkokehitettäväksi projektissa syntyneille tuotoksille.

2 MIELENTERVEYSKUNTOUTUJAN PÄIVÄTOIMINTA

Projektin suunnittelu ja toteutus perustuivat tietoperustaan, jota esittelemme tässä luvussa. Keskeinen tietoperustamme koostuu mielenterveyskuntoutujien päivätoiminnasta, yhteiskeskittämisestä, osallisuudesta sekä struktuurista. Keskeiset käsitteet tulivat ilmi interventioisamme Villa Vestan päivätoiminnassa.

2.1 Päivätoiminta osana sosiaalista kuntoutusta

Päivätoiminta luetaan yhdeksi toteutusmuodoksi sosiaalisessa kuntoutuksessa, jossa kuntoutujan sosiaalinen toimintakyky sekä osallisuuden kokemus lisääntyvät. Päivätoiminnassa kuntoutujan sosiaaliset suhteet kehittyvät, jolloin myös syrjäytymisen riski pienenee. (Heikkinen-Peltonen, Innamaa & Virta 2019, 304.) Sosiaalihuoltolaissa (30.12.2014/1301, §17) määritellään sosiaalinen kuntoutus seuraavasti ”Sosiaalisella kuntoutuksella tarkoitetaan sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen keinoin annettavaa tehostettua tukea sosiaalisen toimintakyvyn vahvistamiseksi, syrjäytymisen torjumiseksi ja osallisuuden edistämiseksi.” Sosiaalisessa kuntoutuksessa tavoite on tukea osallisuutta yhteisössä ja yhteiskunnassa sekä kasvattaa sosiaalista toimimista. Nuorten kuntoutujien kohdalla sosiaalinen kuntoutus tukee ja lisää heidän jatkumahdollisuuksiansa päivätoiminnasta opiskelu- ja työkokeilun eri vaihtoehtojen pariin. (Sosiaalihuoltolaki 30.12.2014/1301, §17.)

Päivätoiminnalla tarkoitetaan toimintaa, joka tukee kuntoutujan itsenäistä suoriutumista elämässä, edistää ja tukee osallisuutta sekä kannustaa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Päivätoiminta on aina tavoitteellista toimintaa, joka vahvistaa jo olemassa olevia taitoja, jotta mahdollisimman omatoiminen arkielämä toteutuisi. (Hallituksen esitys 166/2006.) (Sosiaalihuoltolaki 30.12.2014/1301, 17§) velvoittaa kuntia järjestämään mielenterveysasiakkaiden tarpeiden mukaista sosiaalista kuntoutusta, johon myös päivätoiminta lukeutuu.

Päivätoiminta on arjessa tapahtuvaa, käytännönläheistä työtä. Toiminnan tavoitteina kuuluu olla asiakkaan osallistuminen sekä vaikuttamismahdollisuudet päivätoiminnan päätöksissä. Kuntoutujan sosiaaliset taidot kehittyvät päivätoiminnassa, jossa hänen on mahdollisuus

päättää asioistansa sekä kokea onnistumien hetkiä. Myös kuntoutujan perustarpeiden täyttäminen sekä sosiaalisen tuen tarjoaminen ovat päivätoiminnan tavoitteita. Päivätoiminnan myötä kuntoutujan sosiaalinen verkosto laajenee, joten se myös vähentää yksinäisyyttä. (Martti, Rostila & Suikkanen 2003, 4.)

Päivätoiminnan lähtökohtana on voimavarakeskeisyys, jossa on mahdollisuus ohjaukseen, keskusteluun sekä läsnäoloon. Mieluisat toiminnot sekä niistä saatu onnistuminen syntyvät hyvän palautteen sekä ohjatun toiminnan kautta. Hyvässä päivätoimintayksikössä tuetaan kuntoutujan omatoimisuutta ja vältetään liiallista kontrollointia. Edellä mainittujen asioiden toteutuessa lisääntyy kuntoutujien turvallisuuden tunne arjessa. (Martti ym. 2003, 4.)

Villa Vestan päivätoiminta sisältää monipuolista, kuntouttavaa, toimintakykyä sekä elämänlaatua tukevaa toimintaa. Päivätoiminnan sisältö ja toiminta on arjen sekä sosiaalisten taitojen opettelu, luovaa toimintaa sekä erilaisia retkiä. Päivätoiminnassa voidaan järjestää yksilö- sekä ryhmätoimintaa. Kuntoutujan voimavarat huomioiden päivätoimintaa järjestetään enimmillään viitenä päivänä viikossa. Ykköskodit Provesta Oy:llä päivätoiminnan sisällön ydin on kuntoutujien aktiivinen arki sekä osallisuus. Päivätoiminta luo merkityksellistä sisältöä sekä rytmiä päivään. (Nikula 2020.)

2.2 Ohjaajan rooli Villa Vestan päivätoiminnassa

Kuntoutujan mieltymykset huomioiden ohjaajat rakentavat toiminnot, jotka pohjautuvat aina tavoitteellisuuteen. Jokaisella kuntoutujalla on henkilökohtainen kuntoutussuunnitelma, joka on pohjana kuntoutujan toimintojen ja tavoitteiden rakentumiselle. Kuntoutussuunnitelma on keskeinen työväline, jolla tuetaan päivätoiminnassa olevan kuntoutujan tavoitteellista onnistumista. (Terveyskylä 2020.) Ohjaajan rooli Villa Vestassa on tukea ja ohjata asiakasta päivätoiminnassa kuntoutussuunnitelman tavoitteiden mukaisesti.

Hyväksi ohjaajaksi ei tule noudattamalla jotakin tiettyä kaavaa (Kaukkila & Lehtinen 2007, 58). Jokainen ohjaaja toimii omaa persoonaansa ja omia tapojansa käyttäen. Ohjaajalla on vahvuutensa, jotka kasvavat kokemuksen myötä, mutta myös heikkoutensa, joita on aina

mahdollista vahvistaa. Kaukkila ja Lehtonen (2007, 65) kertovat, että ohjaaja on päivätoiminnassa henkilö, joka luo yhteisöön turvallisuuden ja luottamuksen tunteen tekemällä rajat ja säännöt toiminnalle. Jokaisen sitoutuessa noudattamaan sovittuja sääntöjä lisääntyy turvallisuuden tunne. Ohjaajan tehtävänä on johtaa päivätoimintaa ja toiminnan kulkua. Usein kuntoutuja tukeutuu ohjaajan apuun ja neuvoihin, kuitenkin oma-aloitteisuuteen ja -toimisuuteen tukeminen on tärkeä työote sosiaalisessa kuntoutuksessa. Mitä aktiivisempi ja omatoimisempi kuntoutuja on, sitä passiivisemmaksi ohjaajan rooli muuttuu, mikä on usein myös merkinä kuntoutujan osallisuudesta ja osallistumisesta. (Kaukkila & Lehtonen 2007, 58–71.)

Ristiriitatilanteissa ohjaajan on hyvä pysyä neutraalina mielipiteidensä kanssa. Ohjaaja voi erimielisyyksien tai muiden konfliktitilanteiden sattuessa purkaa ryhmän tunteita ja ajatuksia ohjaamalla keskustelua tai liittämällä sen johonkin toimintoon, esim. musiikkihetkeen tai rentoutukseen. Päivätoiminnassa syntyy rooleja niin kuntoutujille kuin ohjaajille. Jatkuva roolin ylläpitäminen tai esilläolo voi kuitenkin olla esteenä kuntoutujan omalle kasvulle. Roolit ryhmässä luovat usein ryhmittymiä, joissa joku tuntee jäävänsä ulkopuolelle. Näissä tilanteissa ohjaajan rooli on suuri, jotta ryhmä saadaan jälleen toimivaksi yhteisöksi. Ohjaajana toimiminen on tasapainoilua jokaisen kuntoutujan välillä. (Kaukkila & Lehtonen 2007, 58–71.)

Ohjaaja havainnoi kuntoutujien toimintaa niin ryhmässä kuin yksilöinäkin. Hän myös analysoi kuntoutujien tunteita ja niiden ilmaisua sekä ohjaa toimintaansa havainnoinnin perusteella. Ammattitaitoinen ohjaaja pystyy tekemään suunnitelmaansa muutoksen tilanteen vaatiessa. Ohjaajan toimiessa rauhallisesti ja antaessa kaikille tilaa ja aikaa mahdollistaa hän tilan antamisen koko ryhmän toiminnalle. Tämä vahvistaa ryhmän yhteisen me-hengen muodostumista. (Kaukkila & Lehtonen 2007, 65.)

2.3 Kuntoutujan mielenterveys

Mielenterveys koostuu ihmisen fyysisistä, psyykkisistä, sosiaalisista ja henkisistä tekijöistä (Heikkinen-Peltonen ym. 2019, 10). Mielenterveys luo pohjan yksilön hyvinvoinnille ja toimintakyvylle. Se on olennainen osa terveyttä ja suorassa yhteydessä fyysisen terveyden kanssa. (Heikkinen-Peltonen ym. 2019, 9.) Arslanoski, Kari, Lehtonen ja Niskanen (2013, 128) toteavat mielenterveyden olevan voimavara, jonka avulla yksilöt selviävät arjessa. Se on psyyk-

kistä tasapainoa, rohkeutta ilmaista tunteita, kykyä ottaa vastuuta sekä kykyä tehdä yhteistyötä. Mielen terveys auttaa hallitsemaan ajoittaista ahdistusta ja alakuloa, sekä muutoksia omassa elämässä. Huttunen (2017) määrittelee mielen terveysasiakkaan tarkoittavan ihmistä, jonka henkinen hyvinvointi ei ole tasapainossa. Kun mieliala, tunteet tai ajatukset vaikuttavat toimintakykyyn tai ihmissuhteisiin, on kyse mielen häiriöstä.

Mielen terveyskuntoutujalle on tärkeää antaa vastuuta hänen kuntoutusprosessissaan, sillä hän on oman elämänsä asiantuntija. Mielen terveyden häiriöt vaativat hoitoa ja kuntoutusta. Häiriöt näkyvät arjessa, ne voivat vaikuttaa kuntoutujan ajatuksiin, itsetuntoon sekä muistiin. Kuntoutuminen on yleensä aikaa vievä prosessi, joka sisältää ala- ja ylämäkiä. (Arslanoski ym. 2013, 129.)

2.4 Perehdytys ja struktuuri päivätoiminnassa

Onnistuneella perehdytyksellä saavutetaan valtavia etuja, mikä onkin yksi tärkeimmistä ja kalleimmista prosesseista organisaatiossa. Se saattaa mahdollistaa parhaimmillaan edun kilpailijoihin ja antaa positiivisen mielikuvan työnantajasta. Ymmärtämällä perehdytyksen hyödyt, osataan prosessin kehittämiseen varata tarpeelliset resurssit, mikä on ensisijaista onnistuneen suunnittelun ja toteutuksen kannalta. Perehdytys on uuden oppimista ja tiedon soveltamista. Perehdytys lähentää organisaation, uuden kuntoutujan ja henkilökunnan yhteistä vuorovaikutusta antaen tilaisuuden kysymysten ja vastausten esittämiselle. (Eklund 2018, 25–26.)

Perehdytyksessä eri osapuolten kuuluu tutustua toisiinsa, jotta he voivat ymmärtää toisiaan ja pystyvät työskentelemään tehokkaasti yhdessä. Perehdytyksen tulee luoda mahdollisuuksia uuden oppimiselle ja kehittymiselle. Ohjaajan rooli perehdyttämisessä on olla kuntoutujalle luotettava ja turvallinen aikuinen, mutta myös yhdys- ja tukihenkilö asioiden toimivuuden takaamiseksi kuntoutujan ja mahdollisten yhteistyökumppaneiden välillä. Perehdyttämisen avulla kuntoutuja tietää eri toimintojen mahdollisuuksista sekä pääsee osaksi ryhmää paremmin. Uuden kuntoutujan perehdyttämisestä on hyvä saada mieluisa, sillä hyvä kokemus tuo sitoutumista päivätoimintaan. Ryhmän jäseneksi pääseminen kasvattaa kuntoutujan itseluottamusta, jolla on suuri merkitys kokonaisvaltaisesti ajateltuna kuntoutujan elämässä. Sisällöllisesti perehdytykset ovat hyvin organisaatio- ja yksilökohtaisia, sillä jokainen työtehtävä ja

perehdytettävä ovat erilaisia. Uuden asiakkaan perehdyttäminen tapahtuu yhteistyössä Villa Vestan ohjaajan sekä vastaavan ohjaajan kanssa. (Eklund 2018, 25–26.)

Hyvä perehdyttäminen edellyttää avointa vuorovaikutusta työyhteisössä ja vaatii jatkuvaa perehdyttämisen kehittämistä sekä Tieto- ja ideakansion päivittämistä ajantasaiseksi. Perehdyttämiseen kuuluu myös perehdytettävän aktiivinen osallistuminen. Perehdytys on jatkuva prosessi, jota kuuluukin päivittää aina tehtävien ja toimintojen uudistuessa. (Nykänen 2017.)

Hyvin toteutettu struktuuri tarkoittaa arjen rakenteen jäsentämistä useiden aistien kautta. Struktuuri mahdollistaa omatoimisuuden sekä auttaa ymmärtämään ja ennakoimaan tulevia asioita. Yhdessä nämä lisäävät kuntoutujan turvallisuuden tunnetta ja itsemääräämisoikeutta. Arjesta tulee rauhallisempaa, kun tulevat tapahtumat ovat tiedossa eivätkä ne tapahdu yllättäen tai ennakoimatta. Struktuurin hyödyt saattavat jäädä vähäisiksi, jos sitä rakentaessa kuntoutujan tarpeita ei huomioida yksilöllisesti. (Martikainen 2017.)

Strukturointi on visualisointia, erilaisten toimintojen jäsentämistä ja konkretisointia. Se on myös säännöllisyyttä, selkeyttä ja kuntoutujan yksilöllisten tarpeiden mukaan suunniteltua päiväohjelmaa. Päivätoiminnassa struktuureilla selkeytetään kuntoutujan arkea, jolloin hän tietää ajan, paikan ja tilanteen. Arjen selkeä rytmitys luo kuntoutujalle turvallisuutta. Strukturointi helpottaa kuntoutujaa jäsentämään omia toimintojansa sekä toimimaan tarkoituksenmukaisesti. Päivä- tai viikko-ohjelman tekeminen kuvin tai sanoin auttaa hahmottamaan toimintoja ja tulevia tapahtumia. Erilaiset kuvat tukevat kuntoutujan kommunikointia ja ajattelua. Kuviiin voi aina palata ja katsoa mitä tapahtuu seuraavaksi. Henkilökunnan kannalta katsottuna struktuuri tarkoittaa yhteisiä työtapoja ja yhdenmukaisia toimintoja, joihin kaikki ovat sitoutuneita. Toiminnan strukturoinnissa on olennaista selkeä järjestys, joka tuo toiminnot ja tavoitteet selkeästi esille. (Ikonen, Karjala, Kortelainen, Mäkelä, Nevalainen, Oksala, Ruusuvuori, Roponen, Salmi & Suvanto 2015, 20.)

3 OPINNÄYTETYÖN TAUSTA JA TAVOITTEET

Opinnäytetyön tarve tuli Ykköskodit Provesta Oy:n Kempeleen yksikön vastaavalta ohjaajalta Sari Nikulalta. Nikula koki, että kuntoutujien vaikutusmahdollisuudet päivän toiminnoissa lisääntyisivät päivätoiminnan kehittämisen ja selkeyttämisen myötä. Opinnäytetyömme tavoitteena oli kehittää sekä selkeyttää päivätoiminnan perehdyttämisprosessia eli jäsentää kuntoutujille päivätoiminnan eri toimintoja ja tehtäviä sekä mahdollistaa tehtävän valinta itsenäisesti sekä selkeyttää päivätoiminnan arjen kulkua. Päivätoiminnan perehdyttämisprosessin avulla uusi kuntoutuja, työntekijä sekä opiskelija tai omainen, mutta myös jo Villa Vestassa toimiva kuntoutuja saa tietoa päivän kulusta sekä vinkkejä tekemiseen ja toimimiseen päivän aikana. Projektimme interventiot toteutimme Kempeleessä Villa Vestan päivätoimintakeskuksessa yhteistyössä henkilökunnan sekä kuntoutujien kanssa.

Selkeän Tieto- ja ideakansion avulla henkilökunta ja kuntoutujat saavat kokonaisvaltaisen kuvan päivätoiminnasta ja sen tarjoamista mahdollisuuksista. Strukturoitu viikko-ohjelmataulu rytmittää ja selkeyttää viikon kulkua. Strukturoitua viikko-ohjelmataulua päivitetään picto-, pc- ja valokuvilla tai suuraakkosin kirjoitetuilla teksteillä. Interventoiden aikana picto- ja pc-kuville ei ollut selkeitä käyttäjiä Villa Vestassa. Asiakasmäärän kasvaessa ja laajentuessa tarve kuvilla päivitettävälle strukturoidulle viikko-ohjelmalle on tarpeellinen. Selkeä ja laadukas perehdyttäminen Villan Vestan toimintoihin parantaa kuntoutujien ja henkilökunnan toimintaa ja vuorovaikutusta, jolloin myös työyhteisön hyvinvointi kasvaa ja organisaatio kehittyy. (Nikula 2021.)

3.1 Toimintaympäristön kuvaus

Villa Vesta on Ykköskodit Provesta Oy:n alainen yksikkö, joka aloitti toimintansa vuonna 2012. Villa Vestassa on päivätoimintaa täysi-ikäisille mielenterveyskuntoutujille. Villa Vestan päivätoiminnassa työskentelee kaksi ohjaajaa. Ykköskodit Provesta Oy:llä päivätoiminnan sisällön ydin on kuntoutujien aktiivinen arki sekä osallisuus. (Nikula 2020.)

Ykköskodit Provesta Oy haluaa olla edelläkävijä tuottamissaan palveluissa. Laatu on organisaation yhteinen asia ja toiminnan peruskivi, jolla varmistetaan asiakkaiden ja yhteistyökumppaneiden tyytyväisyys toiminnan suhteen. Ykköskodit Provesta Oy panostaa asiakastyön laatuun, jatkuvaan toiminnan kehittämiseen, asiakaslähtöisyyteen sekä kuntoutumisen edistämiseen päivittäisissä toiminnoissa. Työyhteisö seuraa sekä arvioi toimintaansa jatkuvasti toiminnan parantamiseksi. (Nikula 2020.)

Villa Vestan päivätoimintaa toteutettiin meidän interventioidemme aikana vain Ykköskodit Provestan asumisyksiköiden asukkaille, sillä COVID-19-pandemian vuoksi muualla asuvat kuntoutujat eivät voineet osallistua päivätoimintaan. Päivätoiminta oli jaettu kahteen eri ryhmään, kahteen kerrokseen, minkä avulla ryhmäkoot pysyivät pieninä. Ryhmien pienuuden koimme positiiviseksi asiaksi, koska kuntoutujien osallisuus ja innostus toimintaan kasvoi sitä enemmän, mitä yksilöllisempää ohjausta ja tukea he saivat.

3.2 Organisaatiomuutos – Ykköskodit

Projektimme aikana Provesta Oy:n organisaatorakenteessa tapahtui muutos. Provesta Oy on suomalainen vuonna 2010 perustettu yritys, joka tarjoaa sosiaalihuollon palveluita mielen-terveyskuntoutujille sekä kehitysvammaisille ihmisille ympäri Suomen. Provesta Oy on Mehiläisen alaista toimintaa. Loppuvuodesta 2020 Mehiläisen sosiaalipalveluiden organisaatorakennetta uudistettiin. Muutoksen johdosta uudistettiin palvelulinjojen käytössä olevat nimet sekä graafinen olemus. Asumisyksiköistä jo ennestään tuttu nimi otettiin käyttöön valtakunnallisesti. Mehiläisen mielenterveyskuntoutuksessa asutaan nykyään Ykköskodeissa, joka uudisti samalla myös mielenterveyskuntoutujien päivätoiminnan Ykköskodit Provesta Oy Villa Vestaksi.

Uudistuksen taustalla on halu huomioida vahvemmin mielenterveyskuntoutujien omia tarpeita ja erityispiirteitä. Näin myös kuntoutujat läheisineen pääsevät kehittämään toimintaa. Uudistuksen myötä yksiköiden omavalvonta, laadun varmistus, laatumittareiden kehitys sekä sidosryhmäyhteistyö toteutuu entistä paremmin. Ykköskodit panostavat myös henkilöstön ja esimiesten jatkuvaan kehittämiseen ja osaamiseen. Ykköskodit-brändillä halutaan viestittää asiakkaan hyvästä kohtaamisesta, kokonaisvaltaisesta arvostuksesta ja jokaisen ihmisen tukemisesta hänen oman näköisessä elämässään. (Ykköskodit & Mehiläinen Oy.)

4 OPINNÄYTETYÖN TYÖMENETELMIÄ

Tässä luvussa kerromme opinnäytetyössämme käyttämistämme menetelmistä. Osallisuus ja havainnointi näkyivät interventioissamme, PDCA-sykli sekä yhteiskehittäminen kulkivat mukana läpi projektiopinnäytetyömme.

4.1 Osallisuus ja yhteiskehittäminen osana yhteiskehittämisprojektia

Osallisuus on vaikuttamista ja mahdollisuuksien tarjoamista oman näköiseen elämään ja palveluihin, esim. päivätoiminnan asioihin. Osallisuus näkyy itsemääräämisoikeutena, jolloin kuntoutujalla on mahdollisuus hallita asioitaan. Osallisuus tulee näkyväksi myös kuntoutujan vaikuttamisen mahdollisuuksina esim. asuinpaikassa tai päivätoiminnassa. Projektissamme yhteistyökumppaneiden osallisuus ilmenee vaikuttamisen mahdollisuutena, tasavertaisuutena ja arvostuksena. Osallisuus tulee ilmi myös vastavuoroisissa sosiaalisissa suhteissa. (Isola, Kaartinen, Keto- Tokoi, Leemann, Lääperi, Schneider & Valtari 2017, 5.)

Osallisuus ja sen lisäämistä vahvistavat toimet voidaan jakaa sosiaali-, käyttäytymis- ja terveystieteen tutkimuksen mukaan kolmeen osa-alueeseen:

1. Osallisuus omassa elämässä, jolloin kuntoutujalla on mahdollisuus määrittää osallistumisensa palveluihin ja toimintoihin.
2. Osallisuus yhteisöissä ja vaikuttamisen prosessissa, jolloin kuntoutujalla on mahdollisuus olla osana yhteisöjä ja ryhmiä sekä vaikuttaa itselleen merkittäviin asioihin.
3. Osallisuus yhteisestä hyvästä, jolloin kuntoutujalla on mahdollisuus yhteiseen tekemiseen sekä nauttia ja tuottaa yhteistä hyvää. Toiminta muiden ihmisten kanssa on yhteistä hyvää. (Terveystieteen tutkimuslaitos 2021.)

Asiakaslähtöinen työskentely vaatii työntekijältä hyviä vuorovaikutustaitoja, avoimuutta sekä erilaisuuden hyväksymistä. Työntekijän tulee olla avoin ja herkkä havainnoinneissaan, jotta hän huomioi kuntoutujan oikeat tarpeet ja näkemykset ja osaa huomioidensa avulla kehittää palveluita. Hyvä ammattitaito auttaa kuntoutujan tarpeiden tiedostamisessa. Asiakaslähtöinen työ, yhdessä kehittäminen ja osallisuuden tukeminen ovat sitä, että kuntoutujan tarpeisiin

etsitään aktiivisesti ratkaisuja, ei vain kuunnella, vaan reagoidaan ja toimitaan. Asiakaslähtöinen työ on aina tasavertaisuutta työyhteisössä. (Juuti 2015, 172–177.)

Kun päivätoiminnassa tai muussa yhteisössä kehitetään ja mahdollistetaan osallisuutta, tulee toimintoja kehittää yhteistyössä koko yhteisön kanssa, sillä näin jokainen saa mahdollisuuden päästä osalliseksi yhteisössä. Osallistaminen on prosessi, jossa kuntoutujaa aktivoidaan ja innostetaan toimintaan, tehdään osalliseksi. Osallistamisen tavoitteena on antaa kuntoutujalle mahdollisuuksia ottaa osaa ja olla osana toimintaa. Kuntoutujan osallistaminen ja mukana oleminen sitouttaa häntä paremmin toimintaan, jolloin myös lopputulos on parempi kuin ilman vaikutusmahdollisuuksia. Koko yhteisön kanssa suunniteltu toiminta on yhteiskehittämistä. (THL & Fountainpark 2016.)

Koska suurin osa kuntoutujista käy päivätoiminnassa päivittäin, on henkilökunta usein asiantuntijoita heidän tuntemisessaan. Henkilökunnan tietotaitoa sekä ehdotuksia on hyvä hyödyntää yhteiskehittämistä suunniteltaessa. Henkilöstön osallisuus luo vaikuttamisen mahdollisuuksia ja ammattitaidon kehittämistä, joka vaatii aikaa sekä resursseja (THL.)

Yhteiskehittämisen lähtökohtana ovat asiakaslähtöisyys ja osallisuus. Kuntoutujat, työntilaaaja sekä henkilökunta osallistuvat suunnitteluun, toteutukseen sekä arviointiin. Päivätoiminnassa yhteiskehittämisen pohjana on lisätä mielenterveyskuntoutujien mahdollisuuksia osallisuuden heidän palveluissansa. (THL 2018.) Yhteiskehittäminen on työtapaa, joka näkyy läpi projektimme.

Yhteiskehittäminen tapahtuu kuntoutujien, työntilaaajan ja henkilökunnan kesken. Se on aina tavoitteellista yhteistyötä, jota voidaan kehittää usealla tavalla. Nykyään voidaan sanoa, että yhteiskehittäminen on pärjäämisen perusedellytys työelämässä. Yhteiskehittäminen on muuta kuin osapuolten välistä keskustelua, sillä yhteiskehittämisen onnistumista tulee pystyä arvioimaan. Tasavertainen osallisuus, kuulluksi tuleminen ja toisten kannustaminen on yhteiskehittämisen pohjana. Kehittämisen ollessa tasavertaista asettuvat kaikki osallistujat samalle viivalle, jolloin jokaisen on helpompi tuoda mielipiteensä esille. Osallistujien tavoitteet ja toiveet on tärkeää tunnistaa, mutta kuitenkin löytää yhteinen tavoite kehittämiselle. (Aaltonen, Hytti, Lepistö & Mäkitalo-Keinonen 2016.)

Luottamus on tärkeä pohja projektin onnistumiselle. Lähtökohtana voidaan ajatella, että luottamus luo hyvän yhteistoiminnan, ilman sitä ihmisten on vaikea toimia yhteistyössä. Luottamus vähentää ristiriitoja, koska tulkintojen tekeminen vähenee. Tämä vähentää osallistujien välistä epävarmuutta ja samalla aktivoi ihmisiä toimimaan. Kun toisiin ihmisiin luotetaan, he pystyvät tehokkaampaan ja luovempaan työhön. (Jalava & Matilainen 2010, 158.)

4.2 Havainnointi aineistonkeruumenetelmänä

Havainnointi on aineistonhankintamenetelmä. Kuntoutujista hankitaan tietoa heitä seuraamalla ja tekemällä huomioita. Havainnointi kohdistuu ihmisten käyttäytymiseen ja toimintaan, esimerkiksi kuinka he toimivat ryhmässä tai kahdenkeskisessä vuorovaikutuksessa. Havainnointia voidaan tehdä sanallisesta tai sanattomasta viestinnästä. Havainnointia voidaan tehdä ammattilaiset tai ryhmän ulkopuoliset, kuitenkin tulkitsematta. Dokumentointi on tärkeää ja sitä voidaan tehdä muistiinpanoilla, valokuvaamalla tai videoimalla. Havainnointitavat voivat vaihdella eri tilanteissa. Havainnointitekniikkana voidaan käyttää strukturoitua tai strukturoimattomaa menetelmää, sitä voidaan tehdä sisäpuolisesta tai ulkopuolisesta näkökulmasta. Sisäpuolinen havainnointi on onnistuessaan osallistuvaa ja siinä ollaan osana yhteisöä. (Jyväskylän yliopisto 2015.)

Havainnoimalla voidaan kerätä monella tapaa tietoa. Havainnointitapaan vaikuttaa ketä tai mitä ollaan havainnoimassa. Havainnointi antaa tietoa siitä, mitä kuntoutujat tekevät, eikä siitä, mitä kuntoutujat sanovat. Tämä edellyttää myös muunlaisen tutkimusaineiston käyttöä. (Vilkka 2021, 230 [Anttila1996, 218].) Osallistava havainnointi on yleisimpiä toimintatapoja havainnoimassa kuntoutujien toimintaa. Havainnoimassa on mahdollista hankkia tietoa kuntoutujan toiminnoista hänen toimiessaan yksin sekä olemalla päivätoiminnan jäsenenä. Havainnoimalla saa tietoa myös päivätoiminnan sosiaalisista piirteistä. (Vilkka 2021, 230.)

4.3 PDCA-sykli kehittämismenetelmänä projektissa

PDCA-sykli käynnistyy suunnittelulla. Siihen kuuluu tavoitteen tunnistaminen, havainnointi, teoretiedon kirjoittaminen ja arviointimittareiden määrittely. Suunnittelun jälkeen tulee toimin-

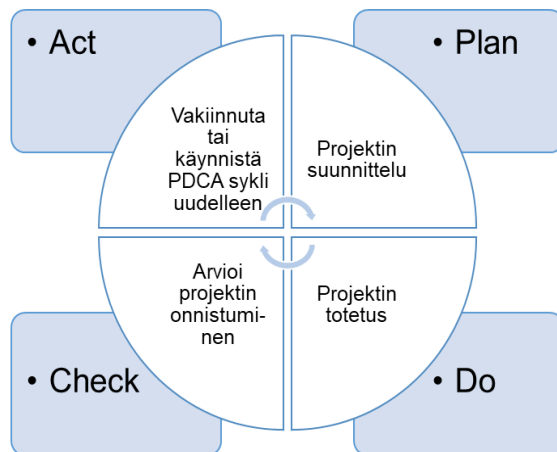
nan ja toteutuksen vaihe, kuten Tieto- ja ideakansion sekä strukturoidun viikko-ohjelman tekeminen. (Deming Institute.) Tätä seuraa arviointivaihe, jossa suunnitelmaa ja toteutumista arvioidaan ja otetaan mukaan arkeen. Syklin viimeisenä vaiheena tulee vakiinnuttaminen ja PDCA- syklin uudelleen käynnistämiseen (Deming Institute). Mattila (2017) toteaa, että PDCA-syklin idea ei ole toteuttaa sitä vain kerran vaan sitä tulisi toteuttaa jatkuvasti.

Suunnitteluvaiheeseen kuuluu ongelman tunnistaminen, sen analysointi sekä kokeiluasetelman kehittäminen. Ongelmaa pohtiessa on hyvä miettiä, onko se kehittämisen ratkaisemisen arvoinen. On myös tärkeää pohtia syitä, mitkä ovat ongelman taustalla. Toiminta- ja toteutusvaiheessa on tärkeää kerätä tietoa, jota voidaan hyödyntää päätöksenteossa myöhemmin. Siinä myös testataan suunnitellut ratkaisut ja muutokset käytännössä. Vakiinnuttamisvaiheessa on tärkeää saada vahvistusta sille, että tekeminen vastaa tavoitteita. Jos taas käy niin, ettei tavoitteisiin päästä, on syytä käynnistää sykli uudelleen. (Management Consulting Services 2020.) PDCA-sykli eli jatkuvan parantamisen malli on keino kehittymiselle. Lisäksi nykyisessä kilpailutilanteessa tarvitaan kykyä kehittyä muita tehokkaammin. Laatuajattelun teemana onkin, että ”aina voi tehdä asiat paremmin”. (Mattila 2017).

5 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS JA PÄÄTEHTÄVÄT

Tässä luvussa esittelemme yhteiskehittämisprojektin päätehtäviä sekä niiden toteutusta. Kerromme PDCA-syklin mukaan etenevistä interventioistamme sekä miten sykli näyttäytyy yhteiskehittämisessä. Opinnäytetyömme päätehtävinä olivat interventiot eli mielenterveyskuntoutujille suunniteltu ja ohjattu toiminta, osallisuuden tukeminen ja materiaalin kerääminen. Päätehtävien tuotoksena syntyi yhteiskehittämällä Tieto- ja ideakansio sekä strukturoitu viikko-ohjelmataulu. Tieto- ja ideakansio: Villa Vestan päivä sujuvoittaa ja selkeyttää päivätoiminnan arjen sisältöä niin kuntoutujalle kuin tuleville kuntoutujille, opiskelijoille, uusille työntekijöille sekä kuntoutujien omaisille. Strukturoitu viikko-ohjelma tuo selkeyttä arjen aikatauluihin sekä rytmitykseen. Tieto- ja ideakansio toimii pohjana Villa Vestassa jatkuvalla yhteiskehittämiselle.

Toiminnalliset käyntimme Villa Vestassa etenivät prosessin tapaan (KUVIO 1), joissa toimintojen ohella havainnoimme kuntoutujien arkea päivätoiminnassa. Lopuksi arvioimme tavoitteisiin pääsyämme Onnistumisen mittarit -kyselyiden vastausten perusteella. Kyselylomakkeet täyttivät kaikki projektiimme osallistuneet yhteistyökumppanimme.

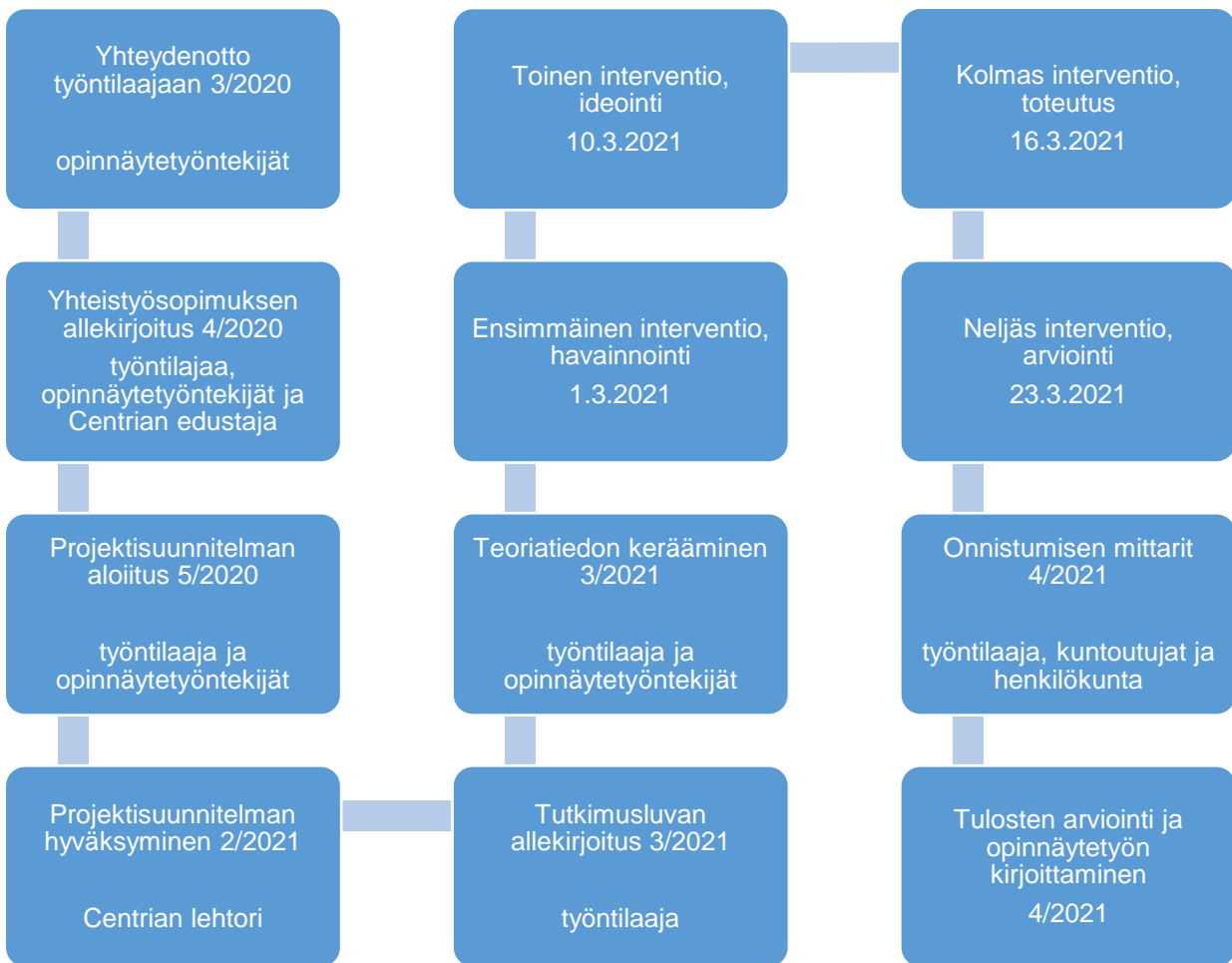
KUVIO 1. PDCA-sykli (Mukaiillen The W. Edwards Deming Institute, PDSA cycle)

Seuraavassa kuviossa (KUVIO 2) avaamme päätehtävien toteutumista pajatoiminnossamme Villa Vestan mielenterveyskuntoutujien päivätoimintayksikössä. Kuviossa selkeytyy myös PDCA-syklin näkyminen projektissämme sekä yhteiskehittämisessä.

KUVIO 2. Yhteiskehittämissuunnitelman päätehtävät

Maaliskuussa 2020 olimme ensimmäisen kerran yhteydessä työntilajaan, jolloin käynnistyi yhteistyöprojektimme (KUVIO 3). Hän esitteli meille mahdollista projektia pääpiirteittäin ja kertoi meille, minkälaisia tarpeita päivätoiminnan arjessa on noussut esille. Huhtikuussa 2020 kirjoitimme yhteistyösopimuksen työntilajaan sekä Centria-ammattikorkeakoulun edustajan kanssa. Toukokuussa 2020 aloitimme projektisuunnitelman kirjoittamisen (LIITE 1). Kirjoittamisessa tuli meidän henkilökohtaisten asioiden vuoksi taukoa, mutta kirjoittaminen käynnistyi uudelleen joulukuussa 2020. Helmikuussa 2021 projektisuunnitelmamme oli hyväksytty ja saimme tutkimusluvan (LIITE 2).

KUVIO 3. Yhteiskehittämissuunnitelman eteneminen

Ennen interventioiden alkua olimme yhteydessä työntilajaan puhelimitse ja sähköpostitse. Työntilajaan tavoitteena oli saada projekti, jonka avulla kuntoutujien päivä selkeytyisi sekä omatoimisuus ja -aloitteisuus lisääntyisi. Sovimme yhdessä Villa Vestassa toteutettavan projektin kuluista ja interventioiden aikataulusta. Työntilajaa kertoi meille Villa Vestan toiminnasta

sekä arvoista. Ennen ensimmäistä käyntiämme lähetimme sähköpostin välityksellä tiedoksiannon projektista Villa Vestan kuntoutujille ja henkilökunnalle.

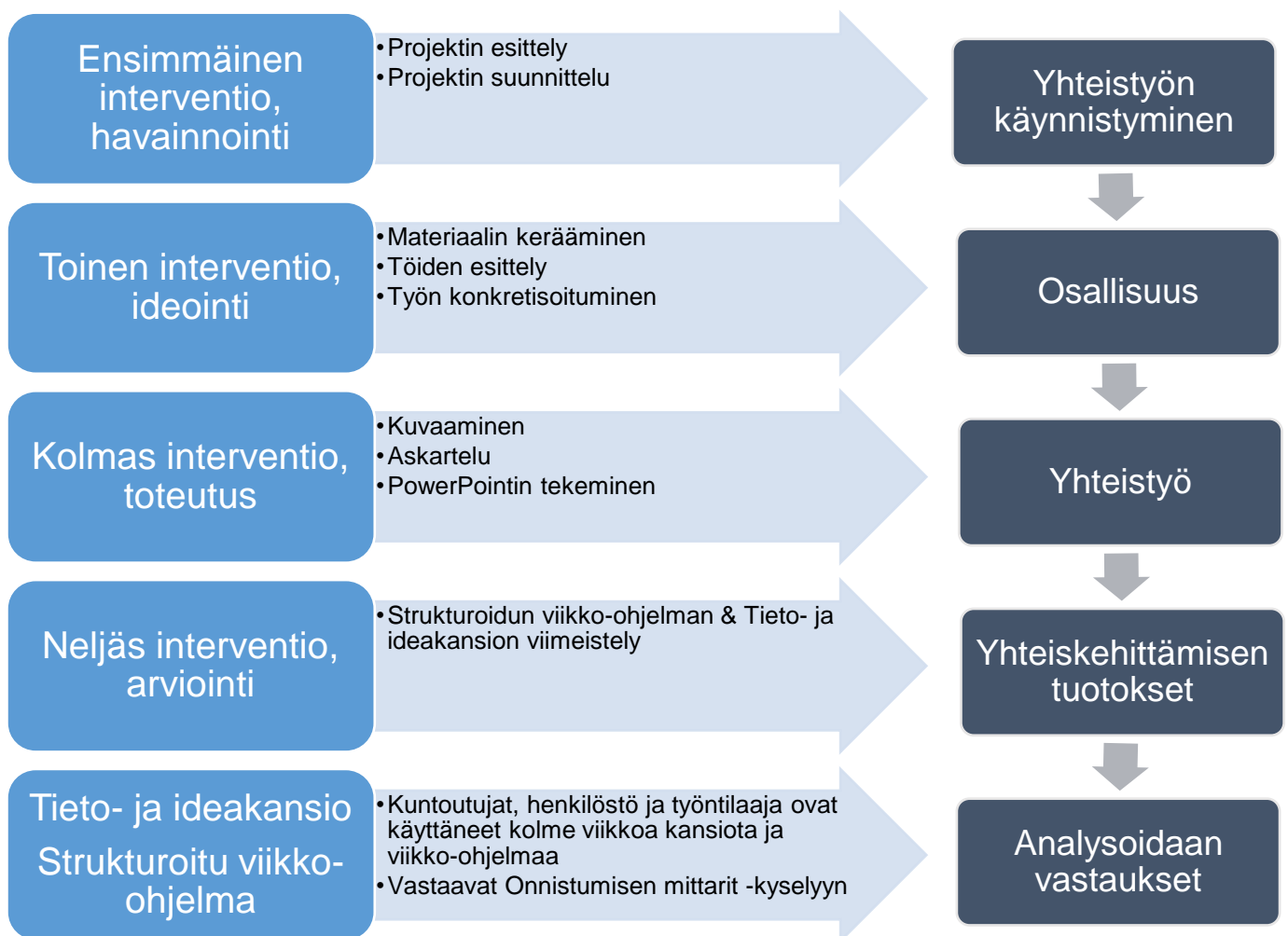
Suunnitelmamme oli pitää neljä toiminnallista käyntiä Villa Vestassa kevään 2021 aikana. Toteutimme kaikki neljä toimintapäivää neljänä peräkkäisenä viikkona maaliskuussa. Tiiviit ja hyvin suunnitellut interventiot (KUVIO 4), todettiin toimiviksi, koska ajatus toiminnan tarkoituksesta pysyi kaikilla projektiin osallistujilla hyvin mielessä.

Yhteiskehittämissuunnitelmamme toteutui PDCA-sykliä noudattaen. Jo projektin suunnitteluvaiheessa yhteistyömme työntilajaan oli antoisa, sillä häneltä saimme tietoa, tukea ja neuvoja. Tässä vaiheessa tiesimme työmme tavoitteen sekä sen, mitä meidän haluttiin kehittävän. Yhteiskehittämissuunnitelmamme määrittelimme mittarit, joilla osallistajat voivat arvioida onnistumistamme.

Suunnitteluvaiheen jälkeen tuli toteutusvaihe, johon meidän projektissamme kuuluivat interventiot, materiaalin kerääminen sekä kuntoutujien osallisuuden tukeminen. Toteutusvaihe sisälsi neljä ohjattua ja suunniteltua pajatoimintakertaa mielenterveyskuntoutujille. Pajatoimintakerroilla keräsimme yhdessä kuntoutujien kanssa materiaalia keskustelemalla kuntoutujan arjesta sekä toiminnoista Villa Vestassa, kuvaamalla päivätoiminnassa tehtyjä töitä sekä havainnoimalla päivätoiminnan arkea. Toteutusvaihe onnistui meidän projektissamme todella hyvin, sillä pystyimme toimimaan pitkälti suunnitelmamme mukaisesti, mutta pystyimme myös tekemään suunnitelmiimme muutoksia tarpeen vaatiessa. Arviointivaiheeseen teimme Onnistumisen mittarit -kyselyn kaikille projektiin osallistuneille. Kysely täytettiin kolmen viikon kuluttua siitä, kun olimme jättäneet valmiin Tieto- ja ideakansion Villa Vestaan. On tärkeää verrata, sujuiko yhteiskehittämissuunnitelma mukaisesti. Vakiinnuttamisen vaihe tai uudelleen syklin aloittaminen jäivät työntilajaan, henkilökunnan sekä kuntoutujien vastuulle. Heidän näkemyksensä ja kokemuksensa käytännössä kertovat, toimivatko tuotokset vai tehdäänkö muutoksia, jotka käynnistävät PDCA-syklin uudelleen.

Yhteiskehittämissuunnitelmamme tavoitteena oli tehdä kansio päivätoiminnan tehtävistä ja toiminnoista. Suunnitelimme, toteutimme ja lopuksi arvioimme yhdessä yhteistyömme tulosta ja toteutusta. Yhteiskehittäminen jatkuu tulevaisuudessa muiden projektiin osallistujien kesken, jotta kansio pysyy ajantasaisena. Yhteiskehittämissuunnitelmamme tasavertaisuus näkyi jokaisen

osallistujan huomioimisella. Kuntoutuja sai huomiota osana ryhmää tai halutessaan toimimalla kaksin meidän kanssamme. Yhteiskehittämissuorjektissa otimme huomioon työntilaaajan ja henkilökunnan näkemykset, toiveet ja tarpeet, joita hyödynsimme työssämme. He ovat ammattilaisia näkemään, mitä juuri heidän toimintaympäristönsä sekä siellä olevat kuntoutujat tarvitsevat. Viikko-ohjelmataulu rakennettiin yhteistyössä. Työskennellessä huomioitiin Villa Vestan tämänhetkisten kuntoutujien tarve, kuitenkin ajatellen mahdollisia tulevaisuuden kuntoutujia. Yhteiskehittämisessä huomioimme jokaisen mielipiteen ja näkemyksen asiasta. Kaikki yhteiskehittämissuorjektiin osallistujat olivat avoimia uusille ideoille. Koko yhteiskehittämissuorjektin ajan osoitimme arvostusta välillämme, mikä loi positiivista ja iloista ilmapiiriä. (Aaltonen ym. 2016.)

KUVIO 4. Opinnäytetyössä toteutettujen interventioiden eteneminen

5.1 Ensimmäinen interventio, yhteiskehittämisen käynnistäminen

Toteutimme 1.3.2021 ensimmäisen intervention, jonka tavoitteena oli selvittää työntilaaajan kanssa projektin tarkoitus ja tarpeet sekä keskustella siitä, miten yhteiskehittämisprojekti toteutetaan. Paikan päälle menimme ajoissa, ennen kuntoutujien saapumista, jolloin meillä oli hyvin aikaa ideoida yhteiskehittämisprojektia. Keskusteluun liittyi työntilaaajan lisäksi myös Villa Vestan henkilökuntaa, jolle kerroimme yhteiskehittämisprojektin tavoitteista, kulusta, aikataulusta sekä meidän ideoistamme. Pohdimme yhdessä kansion sisältöä ja toteutustapaa, joka oli tässä vaiheessa vielä epäselvänä kaikille. Työntilaaaja toivoi nykyiseen päiväohjelma- tauluun selkeyttä, jota ehdottamamme kuvilla päivitettävä strukturoitu viikko-ohjelma toisi. Esittelimme ajatuksemme strukturoidun viikko-ohjelmataulun suunnittelusta sekä toteutuksesta, joka rakennettaisiin yhteistyössä kuntoutujien kanssa. Viikko-ohjelmataulun päivittäminen uudeksi koettiin tarpeelliseksi myös henkilökunnan osalta.

Veimme henkilökunnalle luettavaksi paperisen version projektisuunnitelmasta, sähköinen versio oli lähetetty työntilaaajalle jo aiemmin. Esittelimme myös Onnistumisen mittarit -kyselylomakkeet, joilla toimintaamme arvioitiin noin kolmen viikon kuluttua viimeisestä käynnistämme. Lomakkeissa oli erilaiset kysymykset kuntoutujille sekä henkilökunnalle.

Villa Vestassa meille selvisi, että COVID-19-pandemian vuoksi päivätoiminta on jaettu kahden pienempään ryhmään, ala- ja yläkertaan. Meille heräsi ajatus tehdä molempiin ryhmiin omat kansiot. Kahdella kansiolla mahdollistamme kuntoutujille kansion aktiivisen ja omatoimisen käytön, sillä se on aina saatavilla, eikä henkilökunnan tarvitse kuljettaa kansiota ryhmästä toiseen. Tällä estämme myös bakteerien leviämisen pandemian aikana.

Aamupäivän vietimme alakerran kuntoutujien parissa. Kerroimme kuntoutujille tulevasta yhteiskehittämisprojektistamme sen, että toteutamme sitä yhteistyössä koko Villa Vestan yhteisön kanssa. Yhteistyöhön eli yhteiskehittämiseen osallistuu niin henkilökunta kuin kuntoutujat, opinnäytetyön tekijöiden lisäksi. Kävimme läpi suunnitelmaa, tavoitetta, työmme aikataulua ja sekä asioita, joita ideoimme ja toteutamme yhdessä.

Havainnoimme päivätoiminnan arkea – mitä kaikkea päivätoiminnassa tehdään ja millainen on kuntoutujan rooli. Saimme kuntoutujista tietoa seuraamalla heidän toimintaansa ryhmässä sekä kahdenkeskeisessä vuorovaikutuksessa. Havainnointia pystyimme toteuttamaan myös

sanattomasta viestinnästä eli ilmeistä, eleistä ja toiminnoista. Teimme havaintoja arjesta osallistuen päivätoiminnan arkeen yhdessä kuntoutujien kanssa. Kuntoutajat kokivat meidät helposti lähestyttäviksi ja yhteistyömme käynnistyi mutkattomasti. Toimintojen välissä keskustelimme yhteisesti päivätoiminnan merkityksestä heidän arjessaan sekä ideoimme kuvattavia toimintoja ja tehtäviä kansiota varten.

Iltapäivän olimme yläkerrassa toimivien kuntoutujien päivässä mukana. Ensimmäisenä yhteisenä toimintona meillä oli tutustumisleikki, jossa kaikki valitsimme yhden tai useamman kuvan, jonka pohjalta kerroimme toisillemme itsestämme. Tämä herätti paljon yleistä juttelua ja kysymyksiä, näin tutustuimme toisiimme nopeasti. Keskustelimme yhteiskehittämiprojektista sekä tulevista yhteiskehittämisen suunnitelmista. Kuntoutajat olivat aktiivisesti läsnä kyselemällä meiltä asioita sekä kertomalla omasta toiminnastaan. Saimme yhteiseen työskentelyyn sekä yhteiskehittämisen käynnistämiseen hyvät lähtökohdat avoimella vuorovaikutuksella, sillä yläkerran väki oli innoissaan tulevasta projektista. PDCA-syklin ensimmäinen vaihe toteutui interventioissamme, joissa havainnoimme toimintaa sekä suunnittelimme yhdessä tulevaa yhteistyötä ja sen toteuttamista.

Alla on ensimmäisen pajatoimintamme keskusteluista nousseita ajatuksia kuntoutujilta aiheesta ”Mitä päivätoiminta sinulle merkitsee?”

Mielekästä tekemistä.

Tapaa kavereita.

Nousee ylös sängystä.

Pakko lähteä ulos seinien sisältä.

Saa päivään sisältöä.

5.2 Toinen interventio, kansion ideointi ja yhteistoiminta

Toisen intervention toteutimme 10.3.2021. Työskentelymme tavoitteena oli esitellä kuntoutujille opinnäytetyöprojektia sekä tulevaa prosessia, jonka kävimme läpi jo ensimmäisellä käynnillämme. Toisella interventiokerralla, toiminnan ja toteutuksen vaiheessa, aloitimme Tieto- ja

ideakansion ideoinnin sekä strukturoidun viikko-ohjelman suunnittelun yhdessä yhteiskehittämiprojektiin osallistujien kanssa.

Kertasimme ohjaajien kanssa opinnäytetyön tarkoitusta sekä tulevan päivän kulkua. Ohjaajat olivat lukeneet projektisuunnitelmamme, joka herättikin välillämme keskustelua yhteisestä yhteiskehittämiprojektista. Perehdytyskansio työmme nimenä, oli johtanut myös ohjaajien käsityksiä toisenlaisiin ajatuksiin projektista, joka selkeni heille paremmin heidän luettuaan suunnitelmamme. Toimme esille ajatuksemme nimetä kansio toisin, koska Perehdytyskansio ei ollut mielestämme työlle tarkoituksenmukainen nimi. Työntilaaaja ehdotti nimeä Tieto- ja ideakansio: Villa Vestan Päivä. Nyt kansion nimi on työtä kuvaava ja kertoo työn todellisen tarkoituksen paremmin. Keskustelimme myös uuden viikko-ohjelmataulun tekemisestä. Ohjaajat näkivät tälle tarvetta, mutta eivät kokeneet kuvilla päivitettävää taulua kuitenkaan tarpeelliseksi. Ohjaajat pohtivat, vaikuttaisiko kuvilla tehty viikko-ohjelma kuntoutujien itsetuntoon heikentävästi.

Tällä hetkellä kuntoutujista jokainen on lukutaitoinen, jolloin viikko-ohjelma voisi olla käytössä myös tekstinä. Kerroimme, että työntilaaaja näki kuvilla olevassa viikko-ohjelmassa mahdollisuuden tulevia asiakkaita ajatellen. Ohjaajat olivat asiasta samaa mieltä ja näkivät myös mahdollisen tulevaisuuden tarpeen kuvien käytölle. Tulevaisuudessa, asiakaskunnan muuttuessa, kuvat on helppo ottaa käyttöön luontevasti alakerrassa olevan taulun mukaisesti.

Kävimme päivän suunnitelmaa läpi kuntoutujien kanssa. Kerroimme, että jokaisella on mahdollisuus osallistua yhteiskehittämiseen esittelemällä tai kertomalla meille päivätoiminnassa tekemistään toiminnoista tai tehtävistä sekä niihin kuuluvista eri työvaiheista. Keskustelimme myös siitä, että kuntoutujien osallisuus mahdollistaa heidän toiveidensa ja tarpeidensa mukaisten tuotosten valmistumisen yhteiskehittämiprojektin aikana. Jokainen kuntoutuja valitsi oman mieltymyksensä mukaisesti tehtävän tai toiminnon, jonka esitteli meille. Kuntoutujien osallisuus pajatyöskentelyssä näkyi siinä, että ideointi ja suunnittelu pääsivät käyntiin. Kuvasimme yhdessä ensimmäisiä töitä, jotka tulisivat heidän valitsemistaan tuotoksista kansioon. Jokaisella oli tilaisuus kertoa toiminnasta, joka on juuri hänelle itselleen tärkeä ja mieluisa. Kerroimme kuntoutujille, että heidän osallistumisensa yhteiskehittämiprojektiin on vapaaehtoista ja jokainen heistä saa osallistua juuri itselleen sopivalla tavalla. Kerroimme myös, että kenenkään nimi ei tule työssä esille, mikä mahdollistaa kuntoutujille sen, että jokainen voi tuoda ajatuksensa avoimesti esille pysyen anonyyminä.

Keskustelimme päivän aikana siitä, mitä Villa Vestan toiminnot ja tehtävät kuntoutujille merkitsevät. Seuraavassa on kuntoutujien kommentteja aiheesta:

Parasta päivätoiminnassa on korttipelit.

Ilman päivätoimintaa olisi vain omassa kämpässä.

Muistipeli on paras, sillä se laittaa aivot jumppaamaan.

Virkkaaminen ja käsityöt on parasta, ne vaativat hyvää pinnaa sekä työrauhan.

Näkee oman käden jäljen ja etenemisen.

Runoja ja lauluja tekemällä voi sanoittaa ajatuksiensa ja tunteitansa.

Päivän loppuun keskustelimme työntilaajan kanssa. Keskustelun myötä Tieto- ja ideakansio alkoi selkeytyä meille kaikille konkreettisemmin. Meidän ja työntilaajan välille muodostui yhteisesti käsitys siitä, minkälaisen Tieto- ja ideakansion rakennamme yhteistyössä yhteiskäyttämishankkeeseen osallistujien kanssa. Meille selkeni, mitä kaikkea kansio pitää sisällään sekä miten ja missä järjestyksessä se tullaan toteuttamaan. Kansioon tulee useita eri toimintoja ja tehtäviä kuvitettuna sekä sanoitettuna lyhyellä, selkeällä tekstillä.

Yhteistyössä päädyimme siihen, että Tieto- ja ideakansio pitää sisällään jo käytössä olevia toimintoja, tehtäviä ja pelejä. Uutena toimintona työhön lisäämme luontokuvauksen kännyköillä sekä puutyöt. Työntilaaja ehdotti, että jokaisen toiminnon alle tulisi tietoa positiivisesti ja lyhyesti siitä, miten toiminta tukee tai auttaa kuntoutujaa arjessa. Hän koki myös erilaiset ohjeet ja uudet vinkit arjen toimintoihin tarpeellisiksi. Tällainen voisi olla esim. selkeä leivontaohje. Pohdimme teoreettisen tiedon määrää ja laatua – mikä määrä palvelee kuntoutujia ja uusia työntekijöitä tässä kansiossa. Päädyimme pitämään yleisen tiedon osuuden lyhyenä, vain lyhyt esittely Villa Vestan päivätoiminnasta. Seuraavaa interventiota varten sovimme, että työntilaaja tilaa materiaaleja, joita tarvitsemme viikko-ohjelman askartelua varten seuraavalle kerralle.

Ennen kolmatta interventiota suunnittelimme tulevaa päivää ja sekä sen sisältöä. Teimme viikkotauluun tekstejä sekä kuvia Papunetin kuvapankin avulla, Villa Vestan viikko-ohjelman

mukaisesti. Osa viikkotaulun kuvista ja teksteistä laminoitiin ja leikattiin malleiksi kolmatta pajatoimintapäivää varten.

5.3 Kolmas interventio, yhteiskehittämisen toteutus

Kolmas käyntimme toteutui 16.3.2021. Projektisuunnitelmamme mukaisesti tämän interventiomme tavoitteena oli keskustella kuntoutujien kanssa yhteiskehittämissuunnitelman toteutumisen etenemisestä ja siitä, kuinka Tieto- ja ideakansiosta saadaan heidän tarpeitansa vastaava. Tavoitteena oli yhdessä kuntoutujien kanssa löytää kuvattavia työtehtäviä ja työvaiheita sekä valokuvata niitä kansioon tekstityksen tueksi. Aiemmin mainitut kolmannen pajatoimintamme tavoitteet olivat toteutuneet jo aiemmilla käynneillä osittain, mutta valokuvaamista jatkoimme vielä tälläkin käynnillä. Koimme uusien suunnitelmien järjestämisen päivälle helpoksi ja se mahdollisti yhteiskehittämissuunnitelman etenemisen loogisesti. Tavoitteenamme oli käynnistää yhteiskehittämissuunnitelman toteutus eli aloittaa viikko-ohjelmataulun tekeminen sekä saada Tieto- ja ideakansion sähköinen versio alulle. Näin saimme PDCA-syklin toisen vaiheen toteutumaan.

Meidän tulostamme Villa Vestaan oli ollut tuolla kertaa sekaannusta, eikä näin ollen henkilökunta ollut varautunut päivään. Työntekijä teki muutoksen suunnittelemaansa päiväohjelmaan ja näin pääsimme toteuttamaan interventiota suunnitelmamme mukaisesti.

Toimimme kuntoutujien kanssa yhteistyössä suunnitelmiamme mukaisesti tiedostaen sen, että henkilökunnalta saamme tukea tarvittaessa. Askartelimme viikko-ohjelmataulua, johon kuntoutujat osallistuivat innokkaasti. Kuntoutujien henkilökohtainen huomioiminen kasvatti vuorovaikutusta välillämme. Rohkeus omien mielipiteiden ilmaisemiseen ja yhteistyöhön kanssamme kasvoi tällä interventiokerralla, mikä näkyi aktiivisena ja innokkaana osallistumisena. Kuntoutujat kertoivat heille mieluisista toiminnoista ajatuksiansa sekä miettivät toiminnoista nousevia positiivisia puolia – miten ja missä asioissa ne ovat avuksi tai tueksi kuntoutujalle itselleen.

Strukturoidun viikko-ohjelmataulun tekeminen sisälsi askartelua, jota jaoimme useamman kuntoutujan välillä tehtäväksi. Laitoimme tarranauhat kuntoutujien kanssa kartonkiseen

viikko-ohjelmatauluun, sekä leikkasimme ja liimasimme tarrat kuvien ja tekstien taakse. Kuntoutujien kanssa laitoimme viikkotauluun seuraavan päivän ohjelman esille, jotta taulun tarkoitus konkretisoitui heille.

Iltapäivän ryhmän kanssa ryhdyimme yhdessä kehittämään sähköistä Tieto- ja ideakansiota. Kuntoutujan toiveesta etsimme leivontaohjeen, jonka tekovaiheet kirjasimme yhdessä tietokoneelle. Yhdessä kuntoutujan kanssa lisäsimme työhön leivontaan liittyviä kuvia, jolloin saimme ensimmäisen sivun Tieto- ja ideakansiosta valmiiksi. Tätä sivua käytimme esimerkiksi muille yhteiskehittämiprojektiin osallistujille, jotta selvisi, vastaako kansion visuaalinen ilme muiden osallistujien toiveita ja ajatuksia.

Työntilaaaja kävi Villa Vestassa keskustelemassa sekä katsomassa ja arvioimassa yhteistyömme konkreettisia tuloksia. Viikko-ohjelmataulumme sai kiitosta, mutta esiin nousi myös kehittämisajatuksia. Henkilökunta toivoi kuvien lisäksi tai tilalle suurifonttista tekstiä. He kokivat, että tämänhetkiselle asiakaskunnalle tekstillä oleva ohjelma olisi toimivampi.

Tekemämme Tieto- ja ideakansion PowerPointin idea oli yhteiskehittämiprojektiin osallistujien mielestä selkeä ja toimiva, joten jatkon suunnittelu oli meillä nyt tiedossa. Sovimme, että lähetämme alustavan version sähköpostilla työntilaaajalle sekä henkilökunnalle ennen neljättä interventiotamme. Tämä mahdollistaa aikataulussamme pysymisen sekä mahdolliset työhön tehtävät muutokset ja lisäykset. Seuraavaan interventioon valmistauduimme tekemällä ja kokoamalla Tieto- ja ideakansiota. Kokoamisessa hyödynsimme yhdessä kuntoutujien kanssa otettuja valokuvia ja käytyjä keskusteluja sekä työntilaaajan ja ohjaajien toiveita ja ideoita.

5.4 Neljäs interventio, tuotosten valmistuminen sekä arviointi

Neljäs interventio toteutettiin 22.3.2021. Projektisuunnitelmamme mukaisesti tämän pajatoinnin tavoitteena oli koota yhdessä kuntoutujien kanssa kansio, lisätä tekstit sekä liittää kansioon kuvat. Ennen neljättä käyntiämme olimme kuitenkin jo sovitusti lähettäneet sähköpostilla ohjaajille ja työntilaaajalle Tieto- ja ideakansiosta kokoamamme version, jonka kokoamista aloitimme edellisellä käynnillämme yhteistyössä kuntoutujien kanssa. Kansioista ehdimme saada sähköpostin kautta positiivista palautetta ennen viimeistä interventiotamme.

Sähköinen kansio oli jo lähes valmis ennen neljättä pajatoimintakertaa. Yhdessä kuntoutujien kanssa lisäsimme heidän kommenttejaan työhön sekä viimeisiä heidän valitsemiansa kuvia. Tieto- ja ideakansio esiteltiin kaikille kuntoutujille sekä henkilökunnalle. Pyysimme välitöntä palautetta ansiosta, jotta voisimme toteuttaa mahdolliset muutokset ja lisäykset yhdessä. Työntilaaajalle lähetimme sähköisen version, johon hän oli tyytyväinen. Pyynnöstämme työntilaaaja tulosti Tieto- ja idea kansion kahtena kappaleena, jolloin saimme ylä- ja alakerran toimiloihin koottua omat, fyysiset kansiot. Yhdessä kuntoutujien kanssa kokosimme paperiset versiot laittamalla sivut muovitaskuihin kansion sisälle. Kävimme läpi tietokoneelta sähköisen version Tieto- ja ideakansiosta ja kerroimme kuntoutujille, että myös heillä on mahdollisuus päivittää ansiota ajantasaiseksi yhteistyössä työntilaaajan kanssa. Näin myös he saavat olla vaikuttamassa siihen, minkälaiseksi Tieto- ja ideakansio muotoutuu Villa Vestan arjessa. Viimeistelimme myös viikko-ohjelmataulun valmiiksi käyttöä varten.

Päivän lopuksi tapasimme vielä työntilaaajan. Hänen kanssaan kävimme tähän saakka edennyttä yhteiskehittämisprojektia läpi. Kopioimme Onnistumisen mittarit -kyselyt valmiiksi, jotka työntilaaaja toimittaa Villa Vestaan sovittuna aikana. Kerroimme työntilaaajalle videosta, jonka lähetämme ennen kyselylomakkeiden tekoa. Videon tarkoituksena on palauttaa kuntoutujien mieleen yhteistä matkaamme yhteiskehittämisprojektin aikana. Ehdotimme työntilaaajalle palautekyselyn siirtämistä viikkoa aiemmaksi. Toteutimme pajatoiminnot tiiviisti, minkä vuoksi halusimme lyhentää myös saamaamme palauteaikaa.

5.5 Yhteiskehittämisen päättäminen

Yhteiskehittämistemme tuotoksena syntyi strukturoitu viikko-ohjelmataulu selkeyttämään arjen kulkua sekä Tieto- ja ideakansio: Villa Vestan Päivä, tukemaan kuntoutujan, henkilökunnan sekä opiskelijan päivätoiminnan arkea (LIITE 4). Myös Villa Vestassa käyvä omainen saa selkeän kuvan päivätoiminnasta sekä sen tarjoamista toiminnan mahdollisuuksista. Kansion avulla kuntoutuja voi omatoimisesti etsiä itselleen tekemistä päivätoiminnan hetkiin, jotka eivät ole ohjattuja ja joissa on aikaa toteuttaa itse valitsemaansa toimintoa. Kansion alusta löytyy yhteystiedot ja päivätoiminnan aukioloajat sekä tietoa lyhyesti ja selkeästi Villa Vestan toiminta-ajatuksista sekä tavoitteista. Loppuosa koostuu kuntoutujien ja henkilökunnan kanssa

yhteiskehittämällä tehdystä osiosta, joka on kuvitettu kuntoutujien töillä tai yhdessä internetistä valituilla kuvilla.

Kansioon on kerätty Villa Vestassa olevia toimintoja, jotka liittyvät kädentaitoihin, liikuntaan, kotitaloustöihin sekä musiikkiin. Työn tilaajan toiveena oli muutaman uuden työn ideointi kansioon. Uusina toimintoina kansioon tulivat puutyöt sekä luontokuvaus kännykällä. Puutyöt valikoituivat mukaan siksi, että työntilaaaja oli juuri saanut puurytymisen yhteistyökumppaniksi. Puurytymys antaa hukkatavaran Villa Vestan kuntoutujien käyttöön, ja ideoita puutöihin kaivattiin. Kännykkäkuvaaminen valikoitui toiseksi, koska kaikilla kuntoutujilla on mahdollisuus toteuttaa kyseistä toimintaa tasavertaisesti. Ellei kuntoutujalla ole omaa kamaratoiminnolla olevaa kännykkää, saa hän työntilaaajalta asumisyksikön puhelimen lainaan. Jokainen kansiossa oleva toiminta on avattu kuvin sekä lyhyellä tekstillä, joka tuo toiminnosta positiivisia asioita ja hyötyjä esille. Lyhyt ja selkeä teksti sekä kuvat auttavat kuntoutujia sisäistämään lukemaansa paremmin sekä motivoi pituudellaan lukemaan. Omien töiden saaminen kansioon oli selkeästi kuntoutujan itsetuntoa kasvattava asia. (KUVA 1; KUVA 2) Jokainen koki ylpeyttä saadessaan olla tekemässä ja kehittämässä tätä yhteistä yhteiskehittämiprojektia, mihin liittyen seuraavalla sivulla on muutamia osallistujien kommentteja.

KUVA 1. Villa Vestassa tehtyjä käsitöitä (Janhunen 2021)

KUVA 2. Kuntoutujan tekemiä töitä (Silvasti 2021)

Käsityöt vaativat pitkää pinnaa ja työrauhaa.

Näkee oman käden jäljen.

Runoja ja lauluja tekemällä voi sanoittaa omia tunteitansa.

On kiva nähdä lopputulos töistä.

Villa Vestassa on ollut käytössä viikko-ohjelmarunko, (KUVA 3) joka on koettu toimivaksi ja heitä palvelevaksi. Villa Vestan viikko-ohjelman rungossa on pysyviä toimintoja, jotka toistuvat päivittäin, esimerkiksi ruokailut sekä yhteisökokous. On myös toimintoja, jotka vaihtuvat viikoittain, esimerkiksi naistenpiirin toiminnot. Strukturi tuo kuntoutujien päivään turvallisuutta sekä selkeään rytmiin. Päiviin saattaa tulla muutoksia, jolloin on hyvä yhdessä kuntoutujien kanssa päivittää taulu ajantasaiseksi. Näin muuttuvatkin asiat ovat kuntoutujien tiedossa ja struktuurin merkitys säilyy.

KUVA 3. Kuntoutujien tekemä strukturoitu viikko-ohjelma (Silvasti 2021)

Villa Vestan päivät alkavat aamupiirillä, jossa päivitetään viikko-ohjelmataulua ja käydään tulevan päivän asiat lävitse. Struktuurin ansiosta kuntoutuja voi ennakkoon valmistautua tulevaan päivään, jolloin tapahtumat ja toiminnot eivät pääse tulemaan yllättäen. Strukturoitu ohjelma auttaa kuntoutujaa jäsentämään päivän kulkua. Kuvitetusta viikko-ohjelmataulusta voi kuntoutuja tarkistaa myös itsenäisesti päivän kulun.

6 YHTEISKEHITTÄMISPROJEKTIN ARVIOINTI

Tässä luvussa arvioimme sekä refleктоimme opinnäytetyömme prosessin onnistumista pohjautuen projektisuunnitelmaamme, tavoitteisiimme sekä päätehtäviemme arviointiin. Arviointimme pohjautuu interventioiden havaintoihin, Onnistumisen mittarit -kyselyiden tuloksiin, kirjalliseen tietoon sekä yhteiskehittämisprojektin aikana saamaamme palautteeseen. Tuotimme Villa Vestalle Tieto- ja ideakansion sekä strukturoidun viikko-ohjelmataulun. Tieto- ja ideakansio mahdollistaa kuntoutujalle aktiivisen arjen ja osallisuuden lisääntymisen. Strukturoitu viikko-ohjelma tuo selkeyttä päivän kulkuun.

6.1 Projektisuunnitelman arviointi

Huolellisesti laadittu projektisuunnitelmamme toimi pohjana ja laadunvarmistamisen tukena opinnäytetyöprojektissämme. Avoin yhteistyö työntilaaajan kanssa auttoi meitä projektisuunnitelman laatimisessa sekä projektityön hahmottamisessa. Projektisuunnitelman teossa meillä oli hyvin laajasti tietoa Villa Vestan päivätoiminnasta sekä sen omistavasta organisaatiosta. Saimme kokonaisvaltaisen kuvan kuntoutujien elämästä myös asumisyksikössä.

Opinnäytetyömme eteni projektisuunnitelman mukaisesti. Suunnitelluista interventioista toteutuivat kaikki neljä. Interventioiden aikataulussa etenimme aikataulusuunnitelmaa nopeammin, mikä kuitenkin ei vaikuttanut projektin toteutumiseen kokonaisuudessaan. Mielestämme hyvin laadittu projektisuunnitelmamme tuki toimintaamme koko yhteiskehittämisprojektin ajan. Suunniteltu aikataulu projektisuunnitelman valmistumiseen, tutkimusluvan saantiin ja interventioiden toteutumiseen toteutui. Koska teemme opinnäytetyötämme etuajassa, meillä oli mahdollisuus suunnitella aikataulua muiden opintojemme mukaisesti. Opinnäytetyössämme näkyi PDCA-syklin mukainen eteneminen, projektisuunnitelmamme mukaisesti. Suunnitelmastamme poiketen budjetin osalta matkakorvaukset jäivät vähäisemmiksi. Ehdimme saamaan alennetulla hinnalla junamatkoja ja kaksi interventiomatkaa teimme henkilöautolla.

6.2 Päätehtävien ja tavoitteiden arviointi

Yhteiskehittämiprojektin päätehtävinä olivat interventiot eli mielenterveyskuntoutujille suunniteltu sekä ohjattu toiminta, osallisuuden tukeminen ja materiaalin kerääminen. Projektimme avulla kuntoutujien sekä henkilökunnan perehdyttämiprosessi päivätoiminnan tehtäviin ja toimintoihin jäsenyi. Kuntoutujien tietoisuus päivätoiminnan tarjoamista toimintamahdollisuuksista lisääntyi sekä arjen kulku ja viikko-ohjelma selkeytyivät struktuurin tuomalla selkeydellä. Materiaalin kerääminen koostui interventioissamme luontevasti havainnoimalla kuntoutujien toimintaa, keskustelemalla kuntoutujien, henkilökunnan sekä työntilaaajan kanssa sekä kirjallisuutta tutkimalla. Keskustelut kuntoutujien kanssa toteutuivat toiminnan ohessa ryhmänä tai kuntoutujan toiveesta kahdenkeskisinä keskusteluna. Materiaalia keräsimme myös kuvaamalla kuntoutujien kanssa heidän tekemiänsä töitä, tehtäviä sekä heidän muuta ajanvietettään esim. pelejä ja karaokea. Koimme menetelmämme toimiviksi, koska ne mahdollistivat laajan tiedon saamisen, joka taas mahdollisti kaikkien yhteiskehittämiprojektiin osallistujien osallisuuden. Yhteiskehittämisen ja osallisuuden pohjalta myös toteutetusta työstä tuli osallistujien näköinen sekä heidän tarpeitansa tukeva.

Opinnäytetyömme tavoitteena oli kehittää sekä selkeyttää päivätoiminnan perehdyttämiproessia eli jäsentää kuntoutujille päivätoiminnan eri toimintoja ja tehtäviä sekä mahdollistaa tehtävän valinta itsenäisesti ja selkeyttää päivätoiminnan arjen kulkua. Toisella interventio-kerralla projektin alkuperäinen suunnitelma koki muutoksen, sillä kansion sisällöllinen tarkoitus ja idea alkoi selkiytymään tarkemmin yhteiskehittämiprojektiin osallistujille. Työntilaaaja ehdotti yhteiskehittämisen tuotokselle nimeksi Tieto- ja ideakansio: Villa Vestan Päivä. Yhteiskehittämiprojektin tuotoksen selkeytyessä tuli ilmi, että yksi kansio tulee toimimaan niin kuntoutujilla kuin henkilökunnalla, opiskelijoilla sekä omaisillakin. Tämän vuoksi myös muuimme yhteistyössä kansion sisällön suunnitelmia, eikä näin ollen toimintojen ja tehtävien eri vaiheita koettu tarpeelliseksi kuvata. Yhteiskehittäminen näkyi päätehtävissämme osallisuuden kannustavana sekä asiakaslähtöisenä työskentelynä, josta saimme myös kiitosta työntilaajalta. Yhteiskehittämisen avulla valmistui Tieto- ja ideakansio: Villa Vestan Päivä sekä strukturoitu viikko-ohjelmataulu tukemaan ja selkeyttämään päivän rytmitystä.

6.3 Onnistumisen mittareiden tulokset

Onnistumisen mittareihin vastaamisen tukemiseksi teimme Villa Vestaan lyhyen videokoosteen. Tämän koosteen tarkoitus oli palauttaa yhteiskehittämiprojektin eri vaiheita kuntoutujien mieleen ja näin helpottaa vastausten antamista kyselyssä. Lähetimme videon ohjaajille ja työntilaaajalle sähköpostiin. Videon näyttämisestä kuntoutujille vastasivat päivätoiminnan ohjaajat. Saimmekin tiedon, että kaikki kyselyyn vastanneet olivat katsoneet videon yhdessä Villa Vestassa. Videokoosteen teossa poikkesimme suunnitelmasta: emme puhuneet interventioiden eri vaiheista vaan refleктоimme yleisesti toimintojamme Villa Vestassa, minkä jälkeen kävimme Onnistumisen mittarit -kyselylomaketta läpi. Halusimme avata etukäteen kuntoutujille kysymyksiä, mikä helpottaisi heidän vastaamistaan. Video kesti noin kolme minuuttia eli pysyi lyhyenä ja ytimekkäänä. Tällä varmistimme sen, että jokainen kuntoutuja jaksaa seurata koosteen.

Onnistumisen mittarit -kyselyihin vastattiin Villa Vestassa reilu kolme viikkoa viimeisen intervention jälkeen. Saimme skannattuna mittareiden vastaukset sähköpostiimme. Mittareiden tarkoitus oli selvittää työmme onnistumista eri osallistujien näkökulmasta. Onnistumisen mittarit -kyselyyn saimme vastaukset työntilaaajalta, kahdelta henkilökunnan jäseneltä sekä yhdeksältä kuntoutujalta, jolloin vastanneiden määrä oli 12 henkilöä.

Kuntoutujien Onnistumisen mittareiden kyselyssä selvisi, että yhdeksästä vastaajasta kaksi oli käyttänyt itsenäisesti paperista Tieto- ja ideakansiota tutustuakseen erilaisiin toimintoihin. Kuntoutujat näkivät mahdollisuuden oman tekemisensä suunnitteluun kansion avulla.

Antaa ideoita ja mahdollisuuksia valita mitä tekee.

Siitä voi katsoa vinkkejä mitä voisi tehdä Villa Vestassa.

Sieltä voi katsoa ideoita mitä tehdä.

Siitä löydän ideoita mm. käsitöihin liittyen. Kansioista myös näen, minkälaisia asioita päivätoiminnassa on tehty.

Kuntoutujilta (yhteensä yhdeksän vastaajaa) kysyttiin, miten he kokivat saavansa osallistua ja vaikuttaa perehdytyskansion tekemisessä. Vastaajista kolme ei vastannut kysymykseen ollenkaan ja yksi koki, ettei ole osallistunut tekemiseen mitenkään. Viisi kuntoutujaa koki saa-

neensa osallistua konkreettisella tekemisellä ja askartelemalla, valokuvaamisella, sekä kertomalla toiminnasta ja esittelemällä töitensä ja päivän toimintoja esim. erilaiset pelit. Yksi kuntoutuja toi esille, että hän sai mahdollisuuden kertoa, kuinka päivätoiminta vaikuttaa positiivisesti hänen psyykkiseen vointiinsa. Vapaata palautetta saimme viideltä kuntoutujalta.

Oli mukava tutustua ja työskennellä teidän parissa.

Oli kiva yhdessä työskennellä ja keskustella.

Mukava, kun olitte täällä.

Oli mukava tehdä työtä ja saada vaikuttaa kansion tekemiseen.

Oli mukava työskennellä kanssanne. Olitte ystävällisiä ja mukavia.

Henkilökunnan osalta Onnistumisen mittareiden kyselystä selvisi, että kolmesta vastaajasta kaksi oli käyttänyt paperista versiota joista toinen oli käyttänyt lisäksi sähköistä versiota. Yksi kertoi käyttäneensä uutta kuvallista viikko-ohjelmaa pohjana rakentaessaan kuntoutujalle henkilökohtaisen kuvallisen viikko-ohjelman. Muita käyttötarkoituksia olivat olleet:

Asiakkaan kanssa katsottu yhdessä.

Uuden asiakkaan perehdytykseen.

Henkilökunta koki, että kansioista hyötyvät ennen kaikkea uudet asiakkaat. Kaikki myös kokivat, että kansio sisältää tarpeellisen tiedon, kuitenkin yksi oli lisäksi vastannut, ettei kansio sisällä tarpeellista tietoa. Vastauksessaan hän kertoi, että päivätoiminnassa tehdään myös paljon muutakin, mitä ei ole kansiossa mainittu, mutta jatkoi, että ”kansio varmasti elää ajan kuluessa”. Kyllä -vaihtoehdon valinneista toinen mainitsi kansion sisältävän tarpeellisen tiedon, mikäli se on suunnattu uusille asiakkaille, ja toinen mainitsi, että tarpeellinen sisältö löytyy, koska esillä on ohjelmarunko, vaihtoehtoja työnkuviin jne.

Kaksi vastaajaa henkilökunnasta kertoi osallisuutensa toteutuneen kertomalla Villa Vestan toiminnoista sekä keskustelemalla myös kuntoutujien kanssa yhteiskehittämiprojektista. Keskustelun myötä oli myös henkilökunta ymmärtänyt, kuinka paljon Villa Vestassa erilaisia toimintoja onkaan. Yksi vastaaja kertoi osallisuutensa toteutuvan työntilajana sekä toimimalla vastaavan työntekijän roolissa Villa Vestassa. Henkilökunnan näkemyksen mukaan kuntoutujien osallisuus yhteiskehittämiprojektissa toteutui seuraavilla tavoilla:

Osalla toteutui todella hyvin, osalla hieman vähemmän.

He saivat olla kertomassa itse, sekä askartelemassa viikko-ohjelmaa.

Aivan loistavasti ja jopa paljon yli odotusten.

Vapaata palautetta halusi antaa henkilökunnasta jokainen. Henkilökunta koki, että Korona-ajan keskelle projekti toi vaihtelua. Yhteiskehittämiprojektimme oli heidän mielestään konkreettinen, asiakkaat huomioon ottava sekä aktivoiva. Parhaaksi puoleksi yhteiskehittämiprojektista nousi asiakkaiden osallisuus.

Onnistumisen mittareiden tuloksia tarkastellessa meille nousi omasta toiminnastamme myös kritiikkiä. Yhteiskehittämisen tuotoksen nimeksi tuli Tieto- ja ideakansio: Villa Vestan Päivä, jolloin meidän olisi pitänyt muuttaa lomakkeisiin oikea nimi perehdytyskansion sijasta. Myöskään viikko-ohjelmaa ei mainittu kyselyssämme, vaikka sekin tehtiin yhteiskehittämällä kuntoutujien, työntilaajan ja henkilökunnan kanssa. Pohdimme, olisimmeko saaneet vielä kattavammat vastaukset, jos olisimme olleet itse paikalla kyselyjen teon ajan. Mielestämme se olisi kuitenkin ollut eettisesti väärin, koska kuntoutujat olisivat saattaneet vastata toisin meitä miellyttääkseen.

7 POHDINTA

Tässä luvussa reflektoidimme toimintaamme koko opinnäytetyöprosessimme matkalta. Ykkös-koti Provesta Oy:n Villa Vestan vastaava ohjaaja tarjosi meille toiminnallista opinnäytetyötä toteutettavaksi mielenterveyskuntoutujien päivätoiminta yksikköön. Tavoitteena oli kehittää ja selkeyttää päivätoiminnan perehdyttämisprosessia eli jäsentää kuntoutujille päivätoiminnan eri tehtäviä ja toimintoja. Tavoitteena oli saada selkeytettyä myös päivätoiminnan arjen kul- kua.

Olimme kiinnostuneita tarttumaan tähän toiminnalliseen yhteiskehittämiprojektiin, josta jäisi työntilaaajalle jotain konkreettista käyttöön arjessa. Yhteiskehittämisen tuotoksena Villa Ves- taan tehtiin strukturoitu viikko-ohjelmataulu tukemaan arjen kulkua sekä Tieto- ja ideakansio: Villa Vestan Päivä selkeyttämään perehdyttämisprosessia. Strukturoidun viikko-ohjelman jat- kokehittämistä tukemaan teimme Villa Vestaan käyttöohjeen Papunetin kuvatyökalun käy- töstä (LIITE 3). Ohjeen avulla henkilökunta sekä kuntoutujat voivat tehdä uusia toimintoihinsa tarvittavia kuvia tai sosiaalisia tarinoita tukemaan kommunikointia. Tieto- ja ideakansio toimii hyvänä pohjana jatkuvalla perehdyttämisen kehittämiselle päivätoiminnassa. Kansion kautta Villa Vestan arkeen perehdyttäminen on sujuvaa ja helppo pitää ajantasaisena päivittämällä sähköistä versiota.

Päädyimme tekemään opinnäytetyötä yhdessä, koska molempia kiinnosti kyseinen aihe. Meitä yhdisti pitkä työkokemus sosiaalialalla työskentelyssä, mikä loi luottamusta yhteistyö- hön välillämme. Yhteistyö on antanut mahdollisuuden työskentelyssä erilaisten näkökulmien jakamiseen sekä ammatilliseen reflektointiin koko projektin ajan. Parin kanssa olemme saa- neet jakaa opinnäytetyöhön liittyvät haasteet, mutta myös yhteiskehittämiprojektin mukana tulleet positiiviset asiat. Työskentely parin kanssa on ollut sujuvaa, koska päämäärä ja tavoit- teet ovat olleet alusta saakka samoja. Loppuvaiheessa raportin kirjoittamista aikataululliset ongelmat olivat haasteena yhteistyölle. Työntilaaajan kanssa yhteistyö on toiminut hyvin koko yhteiskehittämiprojektin ajan. Olemme saaneet työntilaaajalta paljon tietoa sekä kysymyk- siimme vastauksia. Yhteistyö Villa Vestan kuntoutujien ja henkilökunnan kanssa on ollut jous- tavaa ja helppoa. Kuntoutujien, henkilökunnan ja työntilaaajan osallisuus oli ensisijaisen tär- keää yhteiskehittämisen toteutukselle. Yhteiskehittäminen mahdollisti Villa Vestan kuntoutu- jien ja henkilökunnan oman näköisen Tieto- ja ideakansion syntymiseen.

Olemme yhdessä ohjaajamme, Centria-ammattikorkeakoulun edustajan sekä työntilaaajan kanssa solmineet yhteistyösopimuksen projektia varten. Projektisuunnitelman teko pitkittyi ajateltua pidemmäksi, mikä kuitenkin ei ole näkynyt negatiivisena haittana missään vaiheessa. Koska teimme projektisuunnitelmaa opintoihimme nähden etupainotteisesti, jouduimme hakemaan tietoa projektityöskentelystä itse, mikä toi haasteita suunnitelman teossa. Projektisuunnitelman teko sisälsi myös epätoivon hetkiä. Koimme haasteelliseksi löytää oikea ja juuri meitä palveleva tieto. Meille oli suuri hyöty ohjaavista opettajista, jotka antoivat ohjeen tehdä tutkimussuunnitelman huolella, siitä on ollut meille suuri apu raportin kirjoittamisessa. Aikataulussa pysyminen projektisuunnitelman valmistumisen jälkeen on ollut helppoa. Interventiot toteutuivat suunniteltua nopeammin, toteutimme ne kuukauden aikana, yhden intervention yhden viikon aikana. Pitkän välimatkan vuoksi päädyimme siihen, että interventionemme Villa Vestassa kesti koko kuntoutujien työpäivän ajan.

Meillä ei ollut aiempaa kokemusta vastaavanlaisen toiminnallisen opinnäytetyön tekemisestä, joten kaikki on ollut meille uutta. Meille mieleinen aihe on antanut voimia uuden tiedon hakeamiseen sekä innostus työtä kohtaan on löytynyt helposti. Olemme oppineet projektityöstä ja sen eri vaiheista paljon. Yhteiskehittämissuunnitelman aikana tulee olla tiiviissä ja avoimessa yhteistyössä projektiin osallistujien kanssa. Ammatillisena kasvuna näemme projektityössä kehittymisen. Suunnitelmallisuuden ja tavoitteellisen toiminnan parityöskentelynä koemme ammatillisesti kasvaneen. Vaikka meillä molemmilla on työkokemusta, on projektityöskentely kuitenkin erilaista ja uutta. Näemme tämän projektiopinnäytetyön tekemisen ja sen kautta tulleet opit sekä haasteet hyötynä meille tulevaisuudessa.

Yhteiskehittämissuunnitelman aikana työskentelimme sosiaalialan kompetenssien mukaisesti. Asiakastyön osaamistamme pystyimme hyödyntämään pajatoiminnoissamme. Koimme myös ammatti-identiteettimme vahvistuneen projektin aikana. Loimme ammatillisen vuorovaikutussuhteen kuntoutujien sekä muiden yhteiskehittämissuunnitelmaan osallistujien kanssa. Toiminnassamme välittyi kunnioittava sekä empaattinen suhde kuntoutujiin. Sosiaalialalla eettinen työskentely on lähtökohtana. Eettinen työskentelymme näkyi kuntoutujien yksilöllisyyden huomioimisessa, itsemääräämisoikeuden toteutumisessa sekä huomioimalla kuntoutujien tietosuoja, sillä vain heidän luvallansa valokuvia liitettiin Tieto- ja ideakansioon. Yhteiskehittämissuunnitelmaan osallistujilla oli mahdollisuus työn arviointiin Onnistumisen mittarit -lomakkeiden kautta anonyyminä.

Projektimme eteni PDCA-syklin mukaisesti, suunnittelusta toiminnan vakiinnuttamiseen. Pohjana Tieto- ja ideakansiolle meillä oli jatkuvan kehittämisen kehä (KUVIO 1). Jatkuvan kehittämisen suunnitelmaa ja toteutumista arvioidaan käytännössä työn rinnalla sekä otetaan mukaan arjen toimintaan. Tieto- ja ideakansiosta tehty sähköinen versio mahdollistaa uuden tiedon lisäämisen tai vanhan poistamisen, joka käynnistääkin PDCA-syklin uudelleen. Tieto- ja ideakansio toimii pohjana perehdyttämiselle sekä jatkuvalle kehittämiselle. Henkilökunta päivittää jatkossa kansiota yhdessä kuntoutujien kanssa. Sähköiseen versioon on helppo lisätä toimintoja kuvina sekä teoritietona. Yhteistyössä kuntoutujien kanssa päivitetystä kansiossa on ammatillista osaamista sekä kuntoutujien toiveita ja ideoita, näin kansio osallistaa kaikkia yhteiskehittämiselle. Yhteiskehittämisprojekti tähtäsi moniammatillisessa yhteistyössä muutokseen, jonka saimme hyvin alulle.

Yhteiskehittäminen kuntoutujien arjessa tukee henkilökunnan työtä, koska päivittämiselle ei tarvitse tällöin varata ylimääräisiä resursseja tai etsiä aikaa. Arjen keskellä kuntoutujien kanssa tehtävä yhteistyö lisää kuntoutujien osallisuutta, vuorovaikutustaitoja sekä kuuluvuuden tunnetta. Yhteiskehittäminen ja kuntoutujien osallisuus olivat meidän projektimme lähtökohtana. Ennen interventioitamme yhteiskehittämisen suunnittelu ja ideointi tapahtuivat yhteistyössä työntilaajan kanssa. Interventioissamme esiin tuleva kuntoutujien aktiivinen osallisuus ja vaikuttamisen mahdollisuus olivat projektimme tärkeimpiä tekijöitä. Nämä mahdollistivat yhteiskehittämisen, jolloin kansiota valmistui kuntoutujien näköinen. Yhteiskehittämisprojektissa osallisuus ilmeni vaikuttamisen mahdollisuutena, tasavertaisuutena sekä arvostuksena. Pidimme tärkeänä mahdollistaa kuntoutujille osallisuus, jotta tuotoksena syntyvät viikko-ohjelmataulu ja kansio olisivat juuri heidän tarpeitansa tukeva. Osallisuus näkyi projektissa käytännön toiminnan ohella keskusteluissa, joita kävimme kuntoutujien kanssa heidän arjestaan.

Päivätoiminnan kehittämiseen ja kuntoutujien omatoimisuuden lisäämiseen kokosimme yhteistyössä kansion nimeltä Tieto- ja ideakansio: Villa Vestan Päivä. Kansion avulla kuntoutajat voivat etsiä uutta tai mielekästä tekemistä päivätoiminnassa omatoimisesti. Omatoimisuus taas kasvattaa itsetuntoa ja -luottamusta, jotka tukevat kokonaisvaltaisesti kuntoutujan arkea. Kynnys uuden toiminnan kokeilemiseen madaltuu, koska toiminnon voi itse valita eikä siinä

synny ryhmäpainetta. Valinnan mahdollisuus kansion avulla tukee yksilöllisyyttä. Myös henkilökunta saa vinkkejä kansiosta arjen nopeissa muutoksissa. Uuden kuntoutujan tullessa Villa Vestaan on Tieto- ja ideakansio toimiva apuväline perehdyttämisen tukemisessa, jota onkin jo ehditty käyttää ja todettu kyseiseen tilanteeseen toimivaksi.

Projektisuunnitelmaa tehdessämme emme aluksi edes ajatelleet, että meidän tulee mitata projektin onnistumista kyselyllä. Ajattelimme mitata onnistumistamme hymynaama-kyselyllä, jossa olisi ollut ilmeillä kolme eri vastausvaihtoehtoa. Nyt ymmärrämme, että tämä vaihtoehto ei olisi ollut meidän kannaltamme toimiva, koska hymynaamoilla emme olisi voineet mitata onnistumisen toteutumista näin laajasti. Valitsimme kyselylomakkeellemme nimeksi Onnistumisen mittarit, mielestämme se antoi positiivisen vaikutelman asiaan. Kysymyksiin oli vaikea löytää oikea sanamuoto, sekä saada se kuntoutujia ja meitä palvelevaksi. Saimme kuitenkin mielestämme työhön toimivat kysymykset, mikä näkyi vastausten laadussa. Kysymysten määrä oli mielestämme sopiva, mikä näkyi siinä, että moni oli antanut avointa palautetta yhteisestä työskentelystä. Henkilökunnan kyselylomakkeista nousi esiin, että kansion ajateltiin jäävän arjen toimintaan elämään. Kyselyn vastuksista kävi ilmi, että olemme onnistuneet projektissamme – kuntoutujat sekä henkilökunta hyötyvät Tieto- ja ideakansiosta sekä projektin aikainen osallisuus toteutui.

Yhteiskehittäminen ja kuntoutujien osallisuus olivat meidän projektin lähtökohta. Kuntoutujien osallisuus ja heidän vaikuttamisen mahdollisuutensa olivat projektimme tärkeimpiä tekijöitä. Yhteiskehittämissuunnitelmassa osallisuus ilmeni vaikuttamisen mahdollisuutena, tasavertaisuutena sekä arvostuksena. Pidimme tärkeänä mahdollistaa kuntoutujille osallisuus, jotta tuotoksena syntyvät viikko-ohjelmataulu ja kansio olisivat juuri heidän tarpeitansa tukevia. Kuntoutujien osallisuus näkyi työskentelyssä käytännön toiminnan ohella keskusteluissa, joita kävimme kuntoutujien kanssa heidän arjestaan.

Opinnäytetyömme mahdollistaa sen, että Tieto- ja ideakansio sekä viikko-ohjelmataulu jäävät toimimaan Villa Vestan arjessa ja kannustaa päivätoiminnan väkeä yhteiskehittämisen jatkamiseen. Työntilaajan pyynnöstä Tieto- ja ideakansio: Villa Vesta Päivä jää salaiseksi, eikä sitä julkaista Theseuksessa.

LÄHTEET

- Aaltonen, S., Hytti, U., Lepistö, T. & Mäkitalo-Keinonen, T. 2016. Yhteiskehittäminen: kaikki siitä puhuu, mutta mitä se on ja miten siinä onnistua? Saatavissa: <https://www.utu.fi/fi/ajan-kohtaista/uutinen/yhteiskehittaminen-kaikki-siita-puhuu-mutta-mita-se-on-ja-miten-siina>. Viitattu 15.4.2021.
- Anttila, P. 1996. *Tutkimisen taito ja tiedonhankinta. Taito-, taide ja muotoilualojen tutkimuksen työvälineet*. Helsinki: Akatiimi Oy.
- Arslanoski, V., Kari, O., Lehtonen, H. & Niskanen, T. 2013. *Kuntoutumisen tukeminen*. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Eklund, A. 2018. *Tervetuloa meille!: Uuden työntekijän perehdytys*. Helsinki: Impact.
- Fountainpark. 2016. Joukkojen viisus johtamisen arkeen. Helsinki. Saatavissa: <https://www.fountainpark.fi/wp-content/uploads/2016/03/Osallistajan-pikaopas-v1.pdf>. Viitattu 19.5.2020.
- Hallituksen esitys*. 2006/166. Eduskunnalle laeiksi vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 4 §:n muuttamisesta. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2006/20060166>. Viitattu 18.5.2020.
- Heikkinen-Peltonen, R., Innamaa, M. & Virta, M. 2019. *Mieli ja terveys*. 6., uudistettu painos. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.
- Ikonen, T., Karjala, M., Kortelainen, S., Mäkelä, M., Nevalainen, M., Oksala, L., Ruusuvoori, S., Roponen, T., Salmi, K. & Suvanto, E. 2015. *Autismikäsikirja 2.0*. Etevan kuntayhtymä. Saatavissa: <https://www.eteva.fi/globalassets/tiedostot/tiedostot---eteva/oppaat-ja-julkaisut/autismikasikirja-2.0.pdf>. Viitattu 15.4.2021.
- Isola, A-M., Kaartinen, H., Keto-Tokoi, A., Leemann, L., Lääperi, R., Schneider, T. & Valtari, S. 2017. *Mitä osallisuus on? Osallisuuden viitekehystä rakentamassa*. Helsinki: Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy. Saatavissa: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135356/URN_ISBN_978-952-302-917-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Viitattu 15.4.2021.
- Jalava, U. & Matilainen, R. *Dynaaminen johtaminen – kohti yhteisöllistä ja näkemyksellistä johtamista*. Helsinki: Tammi 2010.
- Juuti, P. 2015. *Johda henkilöstö asiakaskeskeisyyteen*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Jyväskylän yliopisto. 2015. Havainnointi eli observointi. Saatavissa: <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineistonhankintamenetelmat/havainnointi-eli-observointi-osallistuminen-ja-kenttaetyoe>. Viitattu 16.4.2021.
- Management Consulting Services. 2020. PDCA malli ja jatkuva parantaminen. Saatavissa: <https://mcs.fi/pdca-malli-ja-jatkuva-parantaminen/>. Viitattu 22.4.2021.

Martikainen, K. 2017. Yksilöity struktuuri toimii parhaiten. Saatavissa: <https://tikonen.fi/aiheet/menetelmat/yksiloity-struktuuri-toimii-parhaiten/>. Viitattu 15.4.2021.

Martti, S., Rostila, I. & Suikkanen, A. 2003. Päivä kerrallaan ihmisenä ihmiselle. Päivä- ja työtoiminnan hyviä käytäntöjä ja kehittämistarpeita. RAY:n avustustoiminnan raportteja 6. Saatavissa: <https://docplayer.fi/1546582-Paiva-kerrallaan-ihmisena-ihmiselle.html>. Viitattu 29.4.2021.

Mattila, S. 2017. Laatuajattelu on yrityksen kehittämisen perusta. Saatavissa: <https://www.kohtilaatua.fi/laatuajattelu-on-yrityksen-kehittamisen-perusta/>. Viitattu 22.4.2021.

Nikula, S. 2020. Henkilökohtainen tiedonanto, puhelinkeskustelu 14.5.2020.

Nykänen, M. 2017. Hyvä työura alkaa perehdyttämisestä. Saatavissa: <https://www.ttl.fi/hyva-tyoura-alkaa-perehdytyksesta/>. Viitattu 26.4.2021.

Sosiaalihuoltolaki. 30.12.2014/1301. Saatavissa: [Sosiaalihuoltolaki 1301/2014 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX®](#). Viitattu 15.4.2021.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Ammatillaisen osallisuus edistää palvelujen vaikuttavuutta. Saatavissa: <https://urly.fi/20Zd>. Viitattu 16.4.2021.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2021. Osallisuuden osa-alueet ja osallisuuden edistämisen periaatteet. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoimm>. Viitattu 16.4.2021.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2018. Yhteiskehittäminen. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/sosku/sosiaalisen-kuntoutuksen-opas/yhteiskehittaminen>. Viitattu 15.4.2021.

Terveyskylä. 2020. Kuntoutussuunnitelmani – opas kuntoutujalle. Saatavissa: <https://www.terveyskyla.fi/kuntoutumistalo/kuntoutujalle/oma-kuntoutuminen/kuntoutussuunnitelmani-opa>. Viitattu 29.4.2021.

The W. Edwards Deming Institute. 2021. PDSA cycle. Saatavissa: <https://deming.org/explore/pdsa/>. Viitattu 22.4.2021.

Vilka, H. 2021. *Tutki ja kehitä*. 5., uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Ykköskodit. 2021. Mehiläinen kehittää sosiaalipalveluita asiakasryhmäkohtaisesti – asumisyksiköistä tutut nimet otetaan valtakunnalliseen käyttöön. Saatavissa: <https://xn--ykkokodit-27a.fi/ajankohtaista/mehilainen-kehittaa-sosiaalipalveluita-asiakasryhmakohtaisesti-asumisyksi>. Viitattu 15.4.2021.

Elias Janhunen
Anu Silvasti

**VILLA VESTAN TOIMINNAN KEHITTÄMINEN PEREHDYTYKSEN
AVULLA**

Projektisuunnitelma
CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Sosionomi AMK
Tammikuu 2021

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	2
2 TOIMINTAYMPÄRISTÖN KUVAUS.....	3
3 PROJEKTIN PÄÄTEHTÄVÄT	4
4 PROJEKTIN ETENEMINEN	6
5 KESKEISTÄ TIETOPERUSTAA	9
6 AIKATAULU JA RISKIT	14
7 BUDJETTI.....	15
8 PROJEKTIN ARVIOINTI.....	16
LÄHTEET	17
LIITTEET.....	19
KUVIOT	
KUVIO 1. PDCA-sykli.....	4
KUVIO 2. Projektin päätehtävät.....	6
KUVIO 3. Perehdytyskansion sisältö ja projektiin osallistujat.....	8
KUVIO 4. Jatkuvan kehittämisen kehä.....	10
KUVIO 5. Osallisuus Villa Vestassa.....	13
KUVIO 6. Projektin arviointi.....	16
TAULUKKO	
TAULUKKO 1. Aikataulu	14
TAULUKKO 2. Budjetti.....	15

1 JOHDANTO

Tämä on opinnäytetyö, joka tehdään projektina Kempeleeseen kehitysvammaisten sekä mielenterveyskuntoutujien päivätoimintayksikköön Villa Vestaan. Työn tilaaja, Villa Vesta on Provesta Oy:n alainen yksikkö, joka aloitti toimintansa vuonna 2012. Provesta Oy on suomalainen vuonna 2010 perustettu yritys, joka tarjoaa sosiaalihuollon palveluita mielenterveyskuntoutujille sekä kehitysvammaisille ihmisille ympäri Suomen.

Tarve projektillämme tuli arjesta ja sen tarkoitus on kehittää sekä selkeyttää päivätoiminnan perehdyttämisprosessia eli antaa tietoa kuntoutujien työtehtävistä sekä päivän kulusta. Hyvän perehdyttämisen avulla henkilökunta ja kuntoutujat saavat kokonaisvaltaisen kuvan päivätoiminnasta ja sen mahdollisuuksista. Selkeä ja laadukas perehdyttämien parantaa työntekijöiden ja kuntoutujien toimintaa ja vuorovaikutusta, jolloin myös työyhteisön hyvinvointi kasvaa ja organisaatio kehittyy.

Projektimme päätehtävät ovat interventiot, materiaalin kerääminen ja osallisuuden tukeminen. Päätehtävien tuotoksena syntyy perehdytyskansio henkilökunnalle, opiskelijoille sekä kuntoutujille päivätoiminnan arjen perehdyttämiseen, joka on pohjana jatkuvalla kehittämiselle työyhteisössä. Projektimme avulla henkilökunnan perehdyttämisprosessi päivätoiminnan työhön kehittyy. Kuntoutujien tietoisuus päivätoiminnan tarjoamista toiminta mahdollisuuksista lisääntyy, arjen kulku sekä viikko-ohjelma selkeytyvät. Yhdessä kuntoutujien kanssa tuotamme perehdytyskansion valokuvilla, selkokielellä tekstitettyinä sekä strukturoidun päiväohjelma – taulun tukemaan heidän päivänsä kulkua. Projektimme interventiot toteutamme päivätoimintakeskuksessa yhteistyössä henkilökunnan sekä kuntoutujien kanssa selvittääksemme käytännön tarpeet arjessa sekä perehdyttämisen laadun, jolloin myös kuntoutujien osallisuus lisääntyy.

Tässä projektissa kehitysvammaisella tarkoitetaan ihmistä, kenen on vaikeampi oppia ja ymmärtää uusia asioita (Kehitysvammaliitto). Mielenterveys asiakkaalla tarkoitamme ihmistä, jonka henkinen hyvinvointi ei ole tasapainossa. Kun mieliala, tunteet tai ajatukset vaikuttavat toimintakykyyn tai ihmissuhteisiin, on kyse mielen häiriöstä. (Huttunen 2017.)

Pääkäsitteet: Perehdyttäminen, päivätoiminta, osallisuus

2 TOIMINTAYMPÄRISTÖN KUVAUS

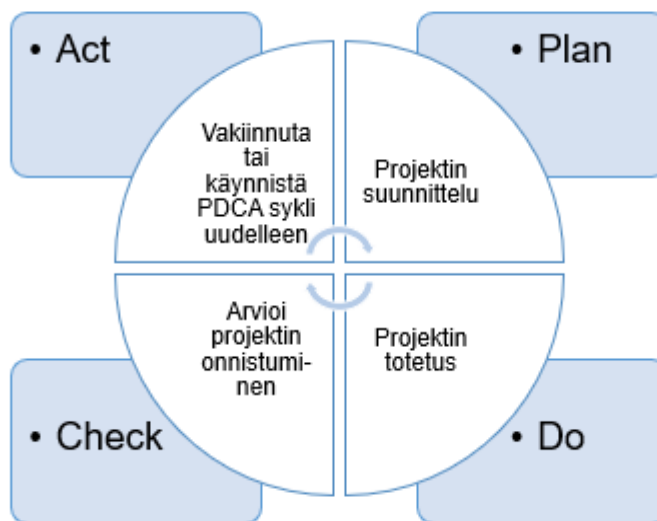
Mitä on päivätoiminta kehitysvammaisille sekä mielenterveyskuntoutujille, millaista on Villa Vestan tuottama toiminta? Päivätoiminnalla tarkoitetaan toimintaa, joka tukee asiakkaan itsenäistä suoriutumista elämässä, edistää ja tukee osallisuutta sekä kannustaa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Päivätoiminta on aina tavoitteellista toimintaa, joka vahvistaa jo olemassa olevia taitoja, jotta mahdollisimman omatoiminen arkielämä toteutuisi. (HE 166/2006.) Päivätoiminta sisältää monipuolista, kuntotuttavaa, toimintakykyä sekä elämänlaatua tukevaa toimintaa. Päivätoiminnan sisältö / tehtävät / tekeminen ovat arjentaitojen – sekä sosiaalisten taitojen opettelua, liikuntaa, luovaa toimintaa sekä erilaisia retkiä. Päivätoiminta voi olla yksilö – tai ryhmätoimintaa. Päivätoimintaa tulisi järjestää mahdollisuuksien mukaan viitenä päivänä viikossa, kuitenkin kuntoutujan omat voimavarat huomioiden. (Thl 2019). Provesta Oy:llä päivätoiminnan sisällön ydin on kuntoutujien aktiivinen arki sekä osallisuus. (Nikula 2020).

Provesta Oy haluaa olla edelläkävijä tuottamissaan palveluissa. Laatu on organisaation yhteinen asia ja toiminnan peruskivi, jolla varmistetaan asiakkaiden ja sidosryhmien tyytyväisyys toiminnan suhteen. Provesta Oy panostaa asiakastyön laatuun, jatkuvaan toiminnan kehittämiseen, asiakaslähtöisyyteen sekä kuntoutumisen edistämiseen päivittäisissä toiminnoissa. Työyhteisö seuraa sekä arvio toimintaansa jatkuvasti toiminnan parantamiseksi.

Asiakastyöhön liittyvää toimintaa arvioidaan päivittäin tarkastelemalla, mittaamalla sekä kirjaamalla. Kiristyvässä markkinatilanteessa pärjäävät organisaatiot, jotka huolehtivat asiakkaitaan ja heidän tarpeistaan, joiden toiminta on luotettavaa ja tasalaatuista sekä pitävät lupauksensa. Näin tehdään myös Provestalla. Heidän laadukkaasta toiminnastaan viestivät tyytyväiset asiakkaat, yhteistyötahot sekä hyvät kuntoutumisen tulokset. Provestan asiakkaana voivat olla mielenterveys – ja päihdekuntoutujat, kehitysvammaiset sekä ikääntyvät ihmiset. Provestan teemana on "edistää aktiivista arkea". (Nikula 2020.)

3 PROJEKTIN PÄÄTEHTÄVÄT

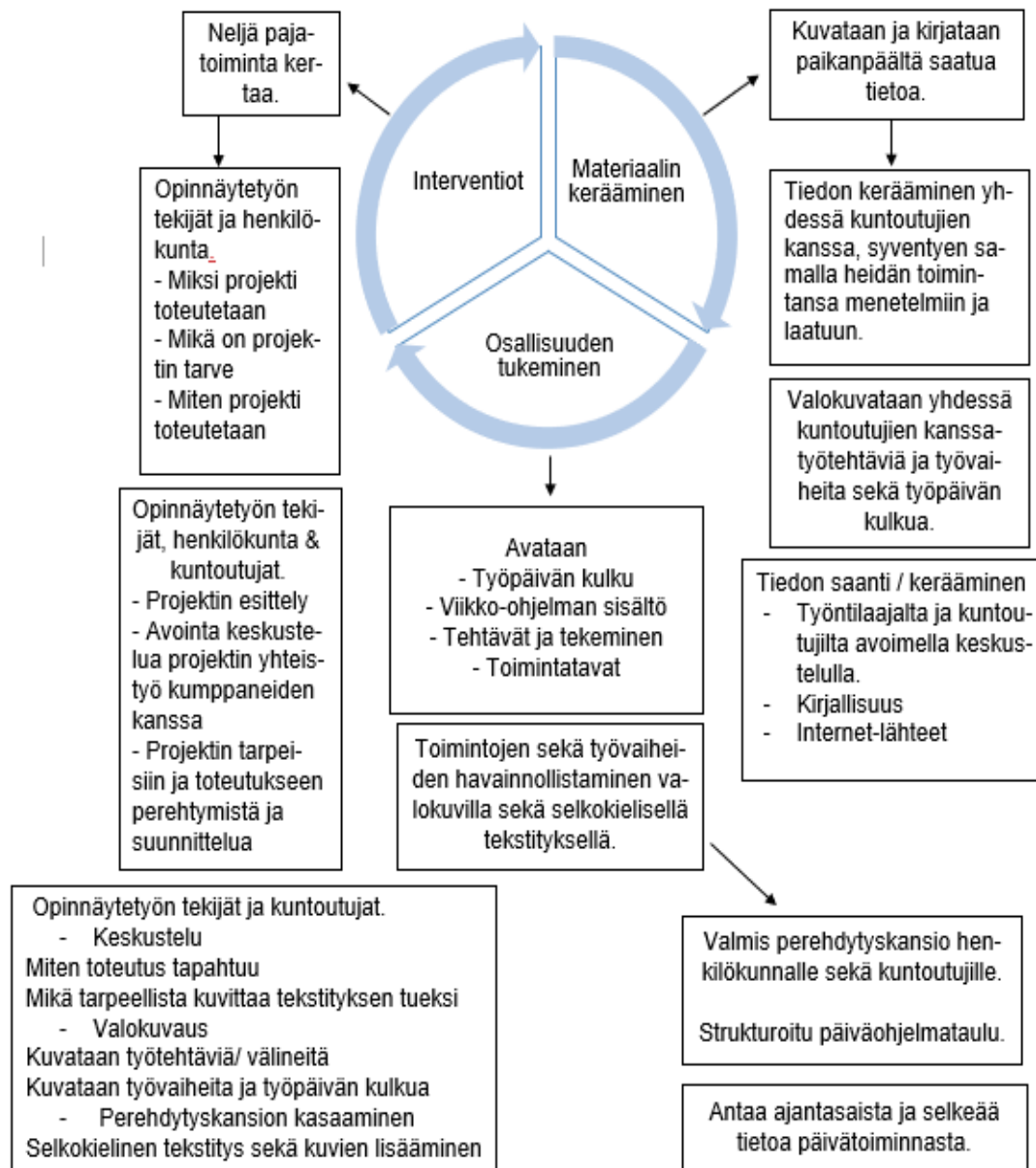
Projektimme päätehtäviä ovat materiaalin eli tiedon kerääminen päivätoiminnan sisällöstä, neljä interventiota sekä osallisuuden tukeminen (KUVIO 2). Päätehtävien tuotoksena syntyy perehdytyskansio Villa Vestan päivätoimintaan henkilökunnalle ja kuntoutujille, jotka suunnitellaan yhdessä toimeksiantajan kanssa heidän toiveidensa ja tarpeidensa mukaiseksi. Kansioiden tulee olla selkeitä ja ytimekkäitä, jonka vuoksi kuntoutujien perehdytyskansiota myös kuvitetaan. Toimimme tiiviissä yhteistyössä työntilaaajan sekä työyhteisön kanssa osallistaen kuntoutujia interventioissamme toimimalla yhdessä. Perehdytyskansiot toteutetaan paperisena sekä sähköisenä, jolloin sitä on helppo päivittää tarvittaessa ajantasaiseksi. Sekä henkilökunnan että kuntoutujien on mahdollisuus käyttää myös sähköistä versiota. Henkilökohtaisena tavoitteena näemme projektityöskentelyssä kehittymisen. Projektimme etenee PDCA-syklin mukaisesti projektin suunnittelusta mahdolliseen vakiinnuttamiseen saakka.

KUVIO 1. PDCA-sykli.

Villa Vestan kuntoutujien päivänkulkua tukemaan sekä ohjaamaan toteutamme myös strukturoidun päiväohjelmataulun. Päiväohjelmataulun avulla sekä ohjaajan tuella kuntoutujia osallistetaan päivän suunnitteluun, jolloin myös arjen kulku ja rytmi selkeytyy. Yhdessä ottamamme valokuvat selkeyttävät ja hahmottavat päivän kulkua konkreettisesti niin perehdytyskansiossa kuin strukturoidussa päiväohjelmataulussa. Taulu suunnitellaan yhteistyössä kuntoutujien ja henkilökunnan kanssa, heidän toiveensa ja tarpeensa huomioiden.

4 PROJEKTIN ETENEMINEN

KUVIO 2. Päätehtävät

Projektiopinnäytetyömme etenee materiaalista ideoista ja visioista interventioihin. Ennen ensimmäistä interventiota postitamme tiedoksiannon projektista Villa Vestan kuntoutujille (LIITE 1). Interventioita tulee 4 kertaa, jotka toteutamme yhteistyössä kuntoutujien ja henkilökunnan kanssa. Ensimmäinen interventio toteutuu työntilaajan kanssa avoimena keskusteluna, jolloin selvitämme perehdyttämisen käytännön tarpeet sekä miksi ja miten projekti toteutetaan. Toisessa interventiossa kokoonnumme yhdessä työntilaajan ja kuntoutujien kanssa. Esittelemme kuntoutujille projektiopinnäytetyön sekä tulevaa prosessia. Yhdessä perehdymme ja suunnittelemme prosessin eri vaiheita sekä perehdytyskansion tarpeita.

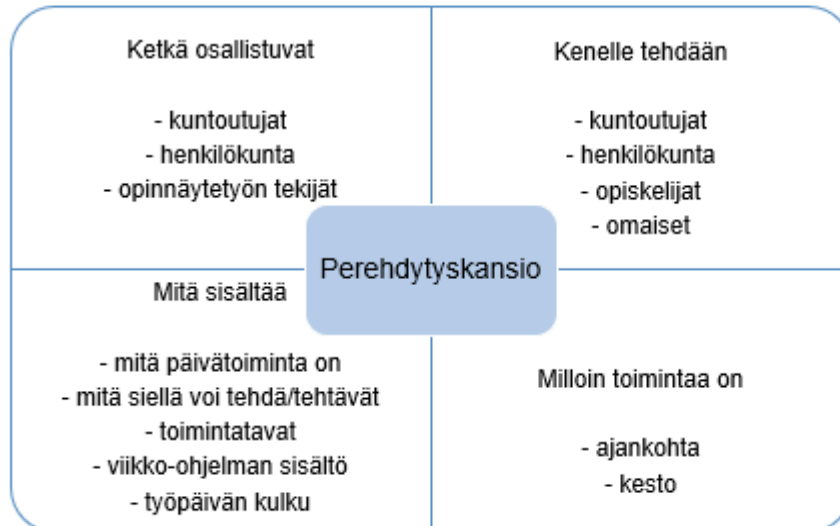
Kahdella viimeisellä interventiokerralla toimimme kuntoutujien kanssa. Henkilökunnalta saamme tukea ja apua tarvittaessa. Keskustelemme kuntoutujien kanssa, miten projektin toteutus etenee, kuinka perehdytyskansiosta saadaan heidän tarpeitansa vastaava. Yhdessä suunnittelemme mitä työtehtäviä sekä työvaiheita kuvaamme perehdytyskansioon tukemaan tekstiä. Kuntoutujien kanssa kuvaamme sovitut työvaiheet sekä – tehtävät. Viimeisellä interventiolla rakennamme yhdessä kuntoutujien perehdytyskansion, liitämme kuvat sekä tekstitämme selkokieltä käyttäen. Näin tuemme kuntoutujien osallisuutta.

Onnistumisen mittareiden vastaamisen tueksi teemme lyhyen videokoosteen, jossa kerromme interventioista sekä näyttämme kuvia työn eri vaiheista. Tämän koosteen tarkoitus on palauttaa projektin eri vaiheita kuntoutujien mieleen ja näin helpottaa vastausten antamista onnistumisen mittareilla.

Jokaisella kuntoutujalla on mahdollisuus vaikuttaa projektin toteutumisessa, näin kuntoutujan osallisuus mahdollistetaan työssämme. Yhteistyömme on suunnittelua, valokuvien ottamista sekä töidemme toteuttamista eli perehdytyskansion sekä strukturoidun päivätaulun tekemistä, jotka syntyvät yhteisinä tuotoksina. Nämä selkeyttävät kuntoutujien perehdyttämistä erilaisiin työtehtäviin sekä ohjaavat päivän kulussa. Päätehtävien tuotoksena syntyy myös Villa Vestan henkilökunnalle ja opiskelijoille heidän omien tarpeidensa mukainen perehdytyskansio. Perehdytyskansion avulla on myös omaisten mahdollisuus tutustua päivätoiminnan arkeen.

Kuntoutujien osallisuus näkyy projektissamme yhteistyönä sekä osallisuutena. Jokainen kuntoutuja saa mahdollisuuden tulla kuulluksi sekä näin olla itse vaikuttamassa projektiopinnäytetyön tuotoksiin. Yhteistyömme on suunnittelua, valokuvien ottamista sekä töidemme toteutusta. Yhteisinä tuotoksina päivätoiminnan kuntoutujille valmistamme strukturoidun päiväohjelmataulun sekä selkokielisen perehdytyskansion kuvitettuna. Nämä selkeyttävät asiakkaiden perehdyttämistä erilaisiin työtehtäviin sekä ohjaa päivän sekä viikon kulussa. Päätehtäviemme tuotoksena syntyy Villa Vestan henkilökunnalle sekä opiskelijoille heidän tarpeiden mukainen perehdytyskansio.

Projektimme kautta kuntoutujat saavat itsenäisemmin tietoa päivätoiminnasta sekä toiminnan valinnan mahdollisuudet tulevat paremmin esille kuvitettujen ja selkokielisten ohjeiden kautta. Selkeät ja kuvalliset ohjeet tukevat kuntoutujaa tarpeen vaatiessa myös työn eri vaiheissa. Selkeät ohjeet helpottavat myös uuden työntekijän liittymistä yhteisön jäseneksi. Työskentelemme säännöllisesti koko projektin ajan niin työntilaajan, työyhteisön kuin kuntoutujien kanssa. Interventioiden lisäksi yhteistyö toteutuu sähköpostin, puhelimen sekä tarpeen vaatiessa Teamsin kautta, koska materiaalin kokoaminen on olennainen osa projektiamme.

KUVIO 3. Perehdytyskansion sisältö ja projektiin osallistujat

5 KESKEISTÄ TIETOPERUSTAA

Tiedonkulun toimivuus on yksi tärkeä perusta toimivalle työyhteisölle. Usein uudesta tiedosta kuulee ensimmäisenä esimies, hänen onkin tärkeä jakaa kaikki oleellinen tieto työntekijöille. Toimivan yhteistyön kannalta tilanne on pahin, jos työyhteisö tietää jotain tapahtuneen, mutta kukaan ei selvennä asian todenperäisyyttä. Jos usein tulee vastaan tilanteita, joissa tiedonkulku on puutteellista tai tietoa pimitetään, katoaa luottamus tiedonkulkuun. Toimivassa työyhteisössä on myös toimivat sekä luottavat reitit tiedonkululle. (Österberg 2014, 194.)

Sosiaalihuollon organisaatiota tarkastellaan usein avoimena järjestelmänä, joka sisältää erilaisia, muuttuvia ja toisiinsa vaikuttavia asioita esim. resursseja sekä päätöksiä. (Rissanen & Lammintakanen 2018, 86). Organisaatiota, jossa henkilöstö jatkuvasti lisää omaa kykyään luoda tulevaisuuttaan, kutsutaan kehittyväksi ja oppivaksi organisaatioksi. Yksilöllinen oppiminen ei takaa koko organisaation oppimista, mutta ilman yksilön oppimista ei kuitenkaan voi työyhteisössä tapahtua muutosta. Kehittyvän ja oppivan organisaation toteutuminen vaatii tietynlaista johtamista sekä halua oppimiseen. Johtajalla on vastuu yksikkönsä kehittämisen toteutumisesta, jossa myös työntekijöiden on jatkuvasti laajennettava kykyjään ymmärtää moninaisuutta, sekä kehitettävä yhteisiä toimintamallejaan. (Ollila 2005, 41 [Senge 1990: 13, 139, 313, 340.]

Kehittämistyössä henkilökohtainen ja organisaation kehittyminen kulkevat käsikädessä muodostaen yhteisen prosessin. Kummatkin lisäävät hyvinvointia. (Ranta 2005, 9.) Organisaatiota kehitettäessä, on selkeiden ja yksinkertaisten kehittämiskohteiden valinta helpottamassa prosessin toteutumista. (Ranta 2005, 30). Työn kehittäminen edistää työhyvinvointia. Parhaimmillaan se toimii, kun työntekijät ja työyhteisöt saavat vaikuttaa työhönsä ja sen kehittämiseen. Muuttuvan ja kehittyvän yhteiskunnan vuoksi työn kehittäminen on tärkeää. (Ttl).

Perehdytyskansio sisältää päivätoiminnan omia toimintatapoja, viikko-ohjelman sekä arjen kulun. Tämä helpottaa kuntoutujien ennakointia tapahtumiin ja arjen rutiineihin. Toiminnan pilkkominen sekä toimintojen jäsentäminen tuo turvaa, koska strukturoitu ohjelma tuo selkeyttä

päivän kulkuun. Ennakointi, visualisointi, toistuvuus, rutiinit, päiväohjelma, kalenteri, toimintaohjeiden pilkkominen, ajan sekä toimintojen jäsentäminen, kello ja konkretisointi struktuurit luovat turvallisuuden tunnetta. (Ikonen, Karjala, Kortelainen, Mäkelä, Nevalainen, Oksala, Ruusuvoori, Roponen, Salmi & Suvanto 2015, 20.)

Jatkuvan kehittämisen / parantamisen prosessissa aluksi syntyy päätös kehittämisestä, jolle asetetaan tavoitteet sekä varataan resurssit. Lähtötilanne tulee analysoida ja muodostaa käsitys mitä kehitetään. Kehittäminen alkaa suunnittelulla, jossa tehdään toteutussuunnitelma ja ideoidaan osallistuminen. Toteutusvaiheessa projektia seurataan sekä mahdollisesti myös täsmennetään. Arvioinnissa tarkastellaan projektin toteutumista ja oppimista. (Työturvallisuuskeskus 2017.) Jatkuvan parantamisen suunnitelmia ja toteutumista arvioidaan käytännössä työn rinnalla sekä otetaan mukaan arjen toimintaan.

KUVIO 4. Jatkuvan kehittämisen kehä

Jatkuva osaamisen kehittäminen – uutta oppia työyhteisöön. Työyhteisön on yhdessä hyvä pohtia haluttuja sekä tarkoituksen mukaisia oppimiskeinoja työyhteisön käytettäväksi. Tavan on kuitenkin sovelluttava osaamisen kehittämisen tavoitteisiin. Hyviä keinoja sopivan kehittämisen oppimisen tapoihin voi löytää avoimella keskustelulla työyhteisössä tai toisen tiimin kanssa käymällä läpi yhteisiä tilanteita. Aina ei tarvita ulkopuolista kouluttajaa vaan hyviä ja

tehokkaita sekä toimivia tapoja löytyy usein yhteisten keskustelujen kautta. Projektimme lisää organisaation yhteistyötä ja sisäistä kanssakäymistä, koska kehitämme organisaatiota sen perehdyttämismenetelmän kautta. Yhteiset tapaamiset Villa Vestassa lisäävät vertaisoppimisen avulla tietoisuutta perehdyttämisen laadusta ja sen erilaisista mahdollisuuksista. Vapaasti jaettu tieto, ideointi, toisilta oppiminen lisää jatkuvan kehittämisen oppimista työyhteisössä. Osaaminen ja sen eri muodot ja osa-alueet tuleekin tuoda rohkeasti toisten tietoon – näistä voidaan saada työyhteisön kasvuun paljon uutta materiaalia. (Huttunen 2018, 242-245.)

Onnistuneella perehdytyksellä saavutetaan valtavia etuja, ja sen onkin yksi tärkeimmistä ja kalleimmista prosesseista organisaatiossa. Se saattaa mahdollistaa parhaimmillaan edun kilpailijoihin ja vaikuttaa positiivisesti työnantajamielikuvaan. Perehdytyksen hyödyt ymmärtämällä, osataan prosessin kehittämiseen varata tarpeelliset resurssit, mikä on ensisijaista onnistuneen suunnittelun ja toteutuksen kannalta. Perehdytys on uuden oppimista ja tiedon soveltamista. Perehdytys lähentää organisaation ja uuden työntekijän / kuntoutujan yhteistä vuorovaikutusta, antaen tilaisuuden kysymysten ja vastausten esittämiselle. (Eklund 2018, 25-26.)

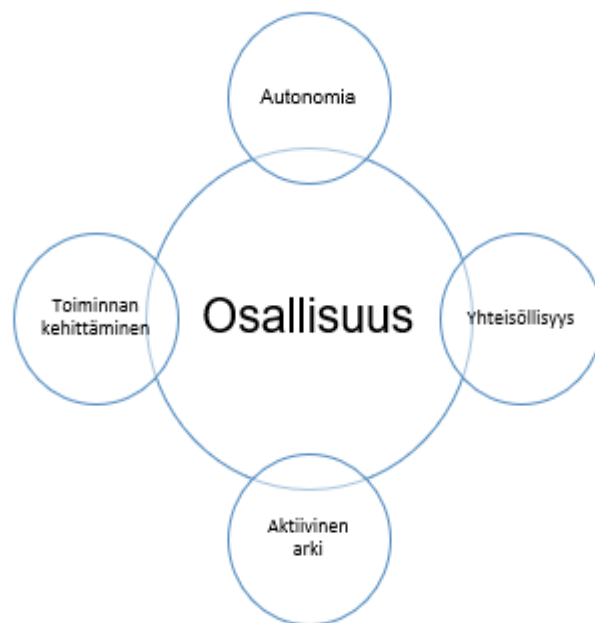
Perehdytyksessä eri osapuolten kuuluu tutustua toisiinsa hyvin, jotta he voivat ymmärtää toisiaan ja pystyvät työskentelemään tehokkaasti yhdessä. Perehdytyksen tulee antaa mahdollisuuksia sekä uuden työntekijän / kuntoutujan että työnantajan oppimiselle ja kehittymiselle. Sisällöllisesti perehdytykset ovat hyvin organisaatio- ja yksilökohtaisia, sillä jokainen työtehtävä ja perehdytettävä ovat erilaisia. (Eklund 2018, 25-26.)

Perehdytysprosessi on yksi johtamisen välineistä, eli se on mahdollinen keino ohjata organisaatiota sen tavoitteisiin ja kehittää strategioita. (Eklund 2018, 27). Perehdytyksen ollessa tarkkaan suunniteltu ja toteutettu, se lyhentää työnoppimiseen tarvittua aikaa. Monipuolinen perehdytys lisää työntekijän sitoutumista ja vähentää työntekijöiden vaihtuvuutta. (Horn, Liski & Villanen 2007, 7.) Perehdyttämisen pohjana on työtehtävä. Perehdytys on siis tehtäväkohtainen työnopastus. (Horn ym. 2007, 8.)

Interventioissamme eli pajatoiminnoissamme ryhmän muodostaminen vaatii tietoista ohjausta ja osaltaan johtamista. Siinä kuuluu olla yhteistä keskustelua, asioiden ilmi tekemistä sekä asioista sopimista. Etenkin aluksi tai ongelmien tullessa on ohjaajan oltava vahvana johtajana kuitenkin huomioiden osallistujat. (Pajaverkko 2010, 9.)

Osallistaminen tarkoittaa prosessia, jossa aktivoidaan ihmistä ja hänet tehdään osalliseksi. Osallistamisen tavoitteena on antaa ihmiselle mahdollisuuksia: saa ottaa osaa ja olla osana jotakin toimintaa. Ihmisten osallistaminen ja mukana oleminen sitouttaa heitä paremmin toimintaan, jolloin lopputulos on aina parempi, mitä ilman vaikutusmahdollisuuksia. (Fountainpark 2016.) Osallistaminen ja osallisuus tukevat myös mielen hyvinvointia. Mielekäs tekeminen, elämänlaatu ja sosiaaliset suhteet ovat asioita, jotka vaikuttavat osaltaan mielen hyvinvointiin. (Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos 2019.)

Osallisuus on vaikuttamista ja mahdollisuuksien tarjoamista oman näköiseen elämään, palveluihin esimerkiksi päivätoiminnan asioihin. Osallisuus käy ilmi: 1) itsemääräämisoikeutena, jolloin kuntoutujalla on mahdollisuus hallita olemisiansa ja tekemisiään; 2) kuntoutujan vaikuttamisen mahdollisuutena esim. asuinympäristössä, päivätoiminnassa sekä yhteiskunnassa; 3) vastavuoroisissa sosiaalisissa suhteissa. (Isola, Kaartinen, Keto-Tokoi, Leemann, Lääperi, Schneider & Valtari, 2017, 5.)

KUVIO 5. Osallisuus Villa Vestassa.

Osallisuus on kuulumista ja kuulluksi tulemistä. Meidän projektissamme kuntoutujien osallisuus tapahtuu päivätoiminnassa. (Thl 2020.) Olemalla projektin jäsenenä kuntoutuja saa mahdollisuuden vaikuttaa, kokea muiden osallistujien arvostusta, tasavertaisuutta sekä luottamusta. (Thl 2020).

6 AIKATAULU JA RISKIT

Projektisuunnitelman palautus	02/2021
Toimeksiantosopimuksen allekirjoittaminen	02/2021
Interventiot	03- 04/2021
Teoreettisen viitekehyksen kirjoitusta	2021 ->
Perehdytyskansion alustavan version lähettäminen toimeksiantajalle	04/2021

TAULUKKO 1. Aikataulu

Suurimpana riskinä pidämme sitä, että interventiossa on kuntoutujia vähän. Kuntoutujien vähäinen määrä voi vaikuttaa osallistumiseen sekä heidän osallisuuteensa. Meillä ei ole vielä tietoa, kuinka moni kuntoutujista on halukas osallistumaan projektin toteuttamiseen. Tämä riski on sidoksissa yleiseen maailmantilanteeseen ja COVID-19 epidemiaan.

7 BUDJETTI

Budjetti	€
Työtunnit 15€ / h, 405 työtuntia	$15€ \times 405 \text{ h} \times 2 = -12\ 150€$
Matkakulut (juna) 36€ x4	$36€ \times 4 \times 2 = - 288€$
Materiaalikulut	- 80€
Yhteensä	- 12 518€

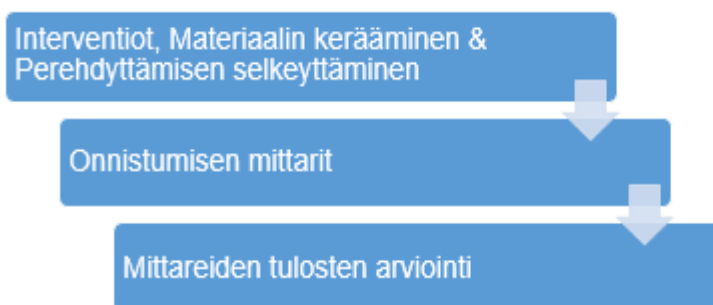
TAULUKKO 2. Budjetti

Kustannusarvioon olemme ottaneet huomioon interventioihin kuluvat matkakustannukset sekä materiaalin. Osan materiaalista kustantaa mahdollisesti työntilaja, muuten maksamme ne itse. Materiaalikustannukset koostuvat interventioissa tarvitsemista askarteluvälineistä sekä tulostuskuluista. Työllemme olemme laskeneet tunnit opintopisteiden kautta. Palkaksi työstämme arvioimme 15e / h. Yhteisbudjettimme arvioimme olevan -12 518€.

8 PROJEKTIN ARVIOINTI

Projektimme toteutumisen arvioimiseksi valitsimme mittariksi kyselyn, onnistumisen mittarit. Teetämme erilaiset kyselyt kuntoutujille sekä henkilökunnalle (LIITE 2 & LIITE 3). Osa kysymyksistä on avoimia kysymyksiä, joihin vastaaja saa luoda vastauksen oman näkemyksensä mukaan. Osaan kysymyksistä vastataan KYLLÄ / EI, jonka jälkeen mahdollisuus perustella vastaustansa. Niin henkilökunnalla kuin kuntoutujilla on vapaan palautteen mahdollisuus kyselylomakkeen lopussa. Edellä kuvatut kyselylomakkeet työntilaaaja on todennut toimiviksi Villa Vestan kuntoutujille. Kysely toteutetaan neljän viikon kuluttua siitä, kun valmis perehdytyskansio on jätetty työntilaaajalle. Työntilaaaja skannaa kyselyiden vastaukset opinnäytetyön tekijöille.

Projektin päätehtävien tavoitteiden onnistumisen arviointi on tärkeää. Projektiarvioinnin pohjana ovat seuraavat kysymykset: Tehdäänkö oikeita asioita? ja Tehdäänkö asioita oikein? (Suopajarvi 2013, 9.)

KUVIO 6. Projektin arviointi

Perehdytyksen onnistumisen mittari -kyselyyn ei ole oikeita tai väärä vastauksia, sillä projektissa osallisuus on aina henkilökohtainen kokemus. Mittareiden avulla analysoimme työmme onnistumista eri osallistujien näkökulmasta. Avaamme kuntoutujien sekä henkilökunnan vastaukset lopullisessa työssä.

LÄHTEET

Eklund, A. 2018. Tervetuloa meille!: Uuden työntekijän perehdytys. Helsinki: Impact.

Fountainpark. 2016. Joukkojen viisaus johtamisen arkeen. Helsinki. Saatavissa: <https://www.fountainpark.fi/wp-content/uploads/2016/03/Osallistajan-pikaopas-v1.pdf>. Viitattu 19.5.2020.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 4 §:n muuttamisesta. Edilex. Julkaistu 2006. Saatavissa: <https://www.edilex.fi/he/20060166>. Viitattu 18.5.2020.

Horn, S., Liski, M. & Villanen, M. 2007. Hyvä perehdytys -opas. Lahden ammattikorkeakoulun julkaisu. Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/133008/LAMK_2007_B_4.pdf?sequence=4. Viitattu 15.5.2020.

Huttunen, M.O. 2017. Mielen terveyden häiriöt. Saatavissa: https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=lam00002. Viitattu 19.5.2020.

Huttunen, T. 2018. Johdetaan yhdessä. 1. painos. Viro: Meedia Zone Oü.

Ikonen, T., Karjala, M., Kortelainen, S., Mäkelä, M., Nevalainen, M., Oksala, L., Ruusuvoori, S., Roponen, T., Salmi, K. & Suvanto, E. 2015. Autismikäsikirja 2.0. Etevan kuntayhtymä. <https://www.eteva.fi/globalassets/tiedostot/tiedostot---eteva/oppaat-ja-julkaisut/autismikäsikirja-2.0.pdf>. Viitattu 15.5.2019.

Isola, A-M., Kaartinen, H., Keto-Tokoi, A., Leemann, L., Lääperi, R., Schneider, T. & Valtari, S. 2017. Mitä osallisuus on?: Osallisuuden viitekehystä rakentamassa. Helsinki: Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy. Saatavissa: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135356/URN_ISBN_978-952-302-917-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Viitattu 8.2.2021

Kehitysvammaliitto. Kehitysvammaisuus. Saatavissa: <https://www.kehitysvammaliitto.fi/kehitysvammaisuus/>. Viitattu 15.5.2020.

Nikula, S. 2020. Henkilökohtainen tiedonanto, puhelinkeskustelu 14.5.2020.

Ollila, S. 2006. Osaamisen strategisen johtamisen hallinta sosiaali- ja terveysalan julkisissa ja yksityisissä palveluorganisaatioissa. Johtamisen ulottuvuudet työnohjauksellisena näkökulmana. Vaasan yliopisto. Sosiaali- ja terveyshallinto 1. Väitöskirja. Saatavissa: https://www.univaasa.fi/materiaali/pdf/isbn_952-476-129-7.pdf. Viitattu 19.5.2020.

PAJAVERKKO-projekti. 2010. Ideoita ja kokeiltuja käytäntöjä pajatyöhön – PAJAVERKKO-projektin lopputiedote. Helsingin yliopisto. Saatavissa: <https://blogs.helsinki.fi/pajaverkko/files/2010/12/Ideoita-ja-kokeiltuja-k%C3%A4yt%C3%A4nt%C3%B6j%C3%A4-pajaty%C3%B6h%C3%B6n-PAJAVERKKO-projektin-lopputiedote.pdf>. Viitattu 19.5.2020.

Ranta, R. 2005. Kehittävä työyhteisö. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Rissanen, S. & Lammintakanen, J. 2018. Sosiaali- ja terveysjohtaminen. 3.- 4. painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Suojajärvi, L. 2013. Opas projektiarviointiin. Saatavissa: <https://www.ulapland.fi/loa-der.aspx?id=a6d01dd9-baad-408a-a6fb-5e131cf74ef5>. Viitattu 15.1.2021.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. 2019. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveys-erot/eriarvoisuus/hyvinvointi>. Viitattu 19.5.2020.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. 2019. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/vammaispalvelujen-kasikirja/tuki-ja-palvelut/paivatoiminta>. Viitattu 30.12.2020.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. 29.10.2020. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoimmassa-asemassa-olevien-osallisuus/osallisuuden-edistamisen-mallit>. Viitattu 1.2.2021.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. 29.10.2020. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen>. Viitattu 1.2.2021.

Työterveyslaitos. Saatavissa: <https://www.ttl.fi/tyoyhteiso/tyon-kehittaminen/>. Viitattu 15.9.2020.

Työturvallisuuskeskus. 14.12.2017. Saatavissa: https://ttk.fi/ajankohtaista/teemat_2017/jatkuva_kehittaminen_tyopaikalla.7487.news#6e8eadca. Viitattu 30.12.2020.

Österberg, M. 2014. Henkilöstöasiantuntijan käsikirja. 4. painos. Helsinki: Kauppakamari.

LIITE 1.

Hei Villa Vestan väki!

Me olemme Kokkolasta, Centria-ammattikorkeakoulusta sosionomiopiskelijoita. Tulemme tekemään opinnäytetyömme teidän päivätoimintakeskukseenne tulevan kevään aikana.

Tehdään yhdessä suunnitellen ja työskennellen juuri Teidän tarpeitanne palveleva Perehdytyskansio. Perehdytyskansio tulee selkeyttämään päivätoiminnan työtehtäviä sekä päivän kulkua.

Tulemme vierailemaan luoksenne 01.03.2021, jolloin kuulette projektista lisää ja voimme innokkaasti tarttua työhön.

Kokkolassa 01.02.2020

Yhteistyöhetkiä odotellen: Anu Silvasti ja Elias Janhunen

Onnistumisen mittarit

LIITE 2.

Vastaa alla oleviin kysymyksiin

Oletko käyttänyt perehdytyskansiota?

Kyllä / Ei

Jos vastasit kyllä, niin mihin tarkoitukseen? Jos vastasit ei, niin miksi ei?

Kumpaa versiota olet käyttänyt?

Sähköinen / Paperinen

Miten perehdytyskansio auttaa sinua suunnittelemaan omaa tekemistäsi päivätoiminnassa? _____

Miten sain osallistua ja vaikuttaa perehdytyskansion tekemisessä? _____

Halutessasi voit antaa avointa palautetta yhteisestä työskentelystä:

Kiitos yhteistyöstäsi! 😊

Onnistumisen mittarit
henkilökunnalle

LIITE 3.

Vastaa alla oleviin kysymyksiin.

Oletko käyttänyt perehdytyskansiota?

Kyllä / Ei

Jos vastasit kyllä, niin mihin tarkoitukseen? Jos vastasit ei, niin miksi ei?

Kumpaa versiota olet käyttänyt?

Sähköinen / Paperinen

Koetko kuntoutujien hyötyvän perehdytyskansiosta?

Kyllä / Ei

Perustele: _____

Sisältääkö perehdytyskansio mielestäsi tarpeellisen tiedon?

Kyllä / Ei

Perustele: _____

Miten osallisuuteni toteutui projektissa? _____

Miten kuntoutujien osallisuus toteutui projektissa? _____

Halutessasi voit antaa avointa palautetta yhteisestä projektistamme:

Kiitos yhteistyöstäsi! 😊

TUTKIMUSLUPA-ANOMUS

Organisaatio, jolle anomus osoitetaan Provesta Oy Villa Vesta

Vastuhenkilö organisaatiossa Sari Nikula

Tutkimusluvun anoja(t) Elias Janhunen, Anu Silvasti

Osoite Penaerkatu 2 A35, 67100 Kokkola, Kuunkierros 31, 67400 Kokkola

Puhelin 045-2683888, 0445353256

Sähköpostiosoite elias.janhunen@centria.fi, anu.silvasti@centria.fi

Tutkimuksen nimi Villa Vestan toiminnan kehittäminen perehdytyksen avulla

Tutkimuksen tarkoitus Selkeyttää päivätoiminnan perehdytysprosessia sekä perehdytyskansion tekeminen päivätoimintaan.

Tutkimuksen kohderyhmä Kehitysvammaiset ja mielenterveys kuntoutajat

Aineiston keruun arvioitu ajankohta 20.2 - 30.7.2021

Tutkimusmenetelmä Projektityö

Tutkimussuunnitelma hyväksytty 17 / 2 20 21

Tutkimuksen ohjaaja Jenni Mäkelä

Lupa myönnetään

paikka Kempake aika 26 / 2 20 21

anomuksen mukaisesti muutosehdotuksin hylätty

Luvanmyöntäjän allekirjoitus Sari Wikström

LIITTEET Tutkimussuunnitelma
 Kysely/haastattelulomake
 Muut liitteet, mitkä _____

Papunetin kuvatyökalun avulla lisäkuvien teko on helppoa ja vaivatonta. Avaa selaimeen <https://papunet.net> . Valitse KUVATYÖKALU, jonka avulla saat muokattua ja etsittyä uusia kuvia käyttöön juuri oikean tarpeen mukaan. Kuvatyökalun käyttöön löytyy sivulta käyttöohje INFO- painikkeen alta. Helppo ja selkeä käyttöinen apu työvälineeksi.

Papunetin MATERIAALIA- sivulta löydät paljon materiaalia ja vinkkejä arkeen.

Papunetissä voit tehdä myös erilaisia sosiaalisia tarinoita tukemaan ja selkeyttämään kuntoutujan ymmärrystä. Sosiaaliset tarinat voit tehdä suoraan kuvatyökalu- pohjaan sarjana tai kasata työkalun avulla esimerkiksi Wordille yksittäisinä kuvina tarinaa varten.

Kuva 1. Tänään menemme linja-autolla

retkelle. Paistamme nuotiolla makkaraa. JOS retki peruuntuisi – punaisella värillä raksi menemme kuvan päälle. Ja kerrottaessa painota samaa EMME mene retkelle- retki peruuntuu jne.